Disney

ENCICLOPEDIA

Ediție de LUX

14

Descoperă lumea distrându-te!

Popoarele lumii

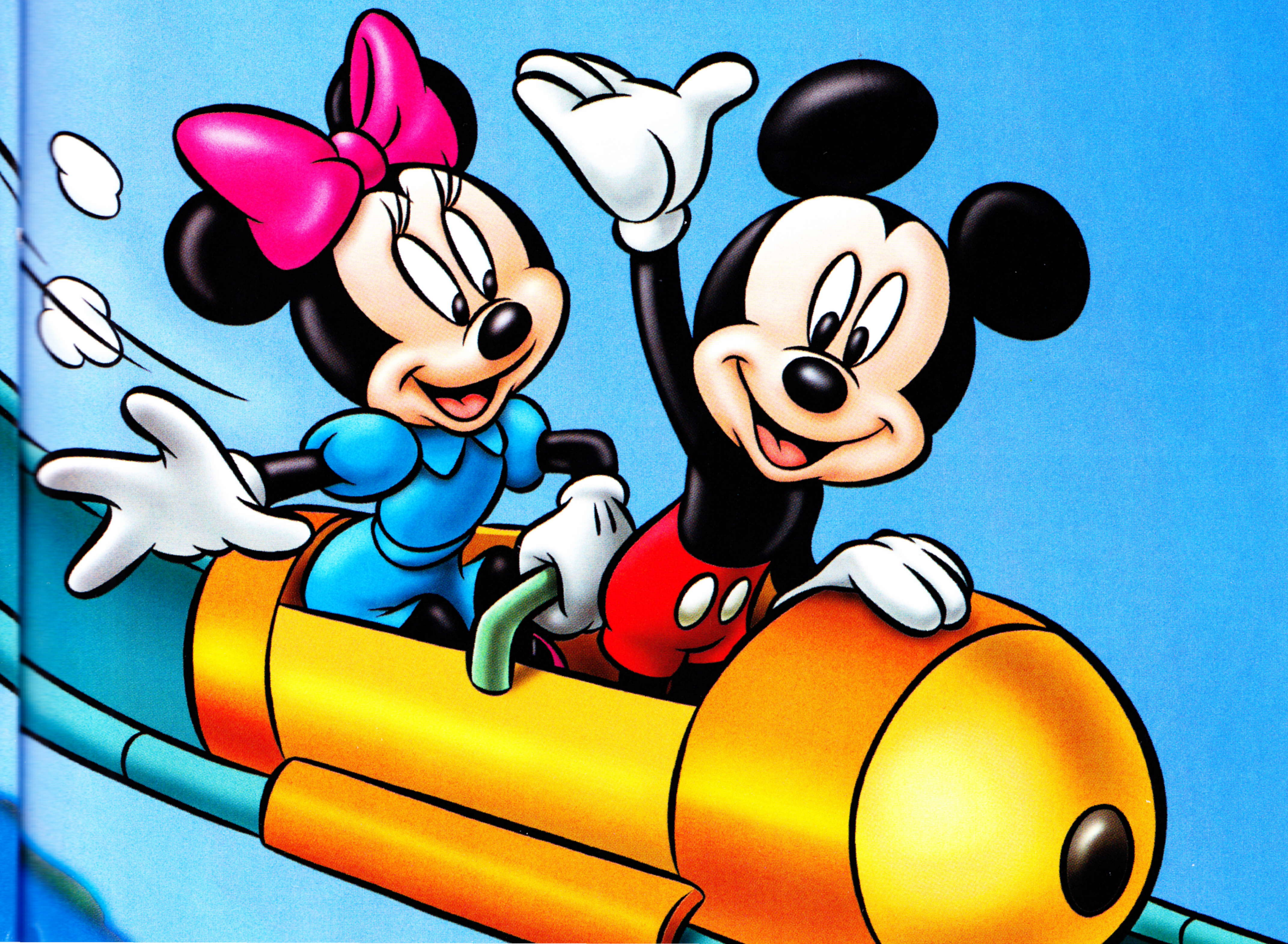
DeAGOSTINI

Disney

ENCICLOPEDIA

Descoperă lumea distrându-te!

Popoarele lumii

Cuprins

Introducere în „Popoarele lumii” 9

Țările lumii 10
Nordul Europei 12
Europa Occidentală și Centrală 14
Europa de Est 16
Viața la oraș 18
Rusia 20
Asia Centrală și Orientul Mijlociu 22
Zona indiană 24
Viața la țară 26
Regiunea chineză 28
Japonia 30
Asia de Sud-Est continentală 32
Asia de Sud-Est insulară 34
Africa de Nord 36
Africa Meridională 38
Jocuri și hobby-uri 40
Canada 42
Statele Unite 44
America Centrală 46
Sărbători și zile festive 48
America de Sud: munții 50
America de Sud: junglele și câmpiile 52
Oceania 54

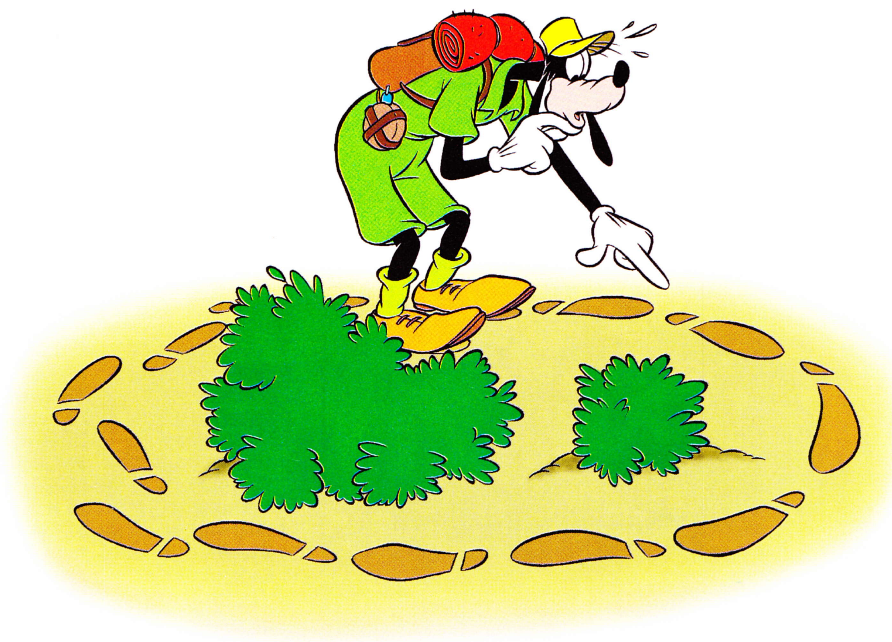
Glosar de cuvinte-cheie 56
Index 58

INTRODUCERE ÎN

Popoarele lumii

În diferite părți ale lumii, oamenii au obiceiuri de viață diferite. Unii locuiesc în apartamente situate în orașe, alții în sate din junglă, iar alții la ferme izolate. Unii se deplasează în automobile, alții pe bicicletă, pe cămile sau în canoe. Vorbesc multe limbi, iar copiii se joacă în moduri diferite.

Peste tot, copiii se joacă și învață după tradițiile și obiceiurile locului. Dar, chiar dacă lecțiile pe care le învață și jocurile pe care le joacă diferă de la o țară la alta, acestea au un singur scop: de a-i pregăti să devină adulții de mâine.

Țările lumii

Lumea este împărțită în peste 180 de țări. Unele, cum este Rusia, sunt foarte mari; altele, ca San Marino, foarte mici. Unele sunt dens populate, ca India, în timp ce altele, cum este Canada, au puțini locuitori răspândiți pe un teritoriu foarte vast. În fiecare țară se vorbește, de obicei, o limbă comună, dar pot conviețui și popoare cu limbi și tradiții diferite.

ALASKA (STATELE UNITE)
CANADA
GROENLANDA (DANEMARCA)
AMERICA DE NORD
STATELE UNITE
OCEANUL ATLANTIC
SAHARA OCCIDENTALĂ
MEXIC
CUBA
HAITI
MAREA ANTILELOR
JAMAICA
REPUBLICA DOMINICANĂ
VENEZUELA
COLUMBIA
OCEANUL PACIFIC
ECUADOR
BRAZILIA
PERU
AMERICA DE SUD
BOLIVIA
11 PARAGUAY
CHILE
12 URUGUAY
ARGENTINA
INSULELE FALKLAND (MAREA BRITANIE)

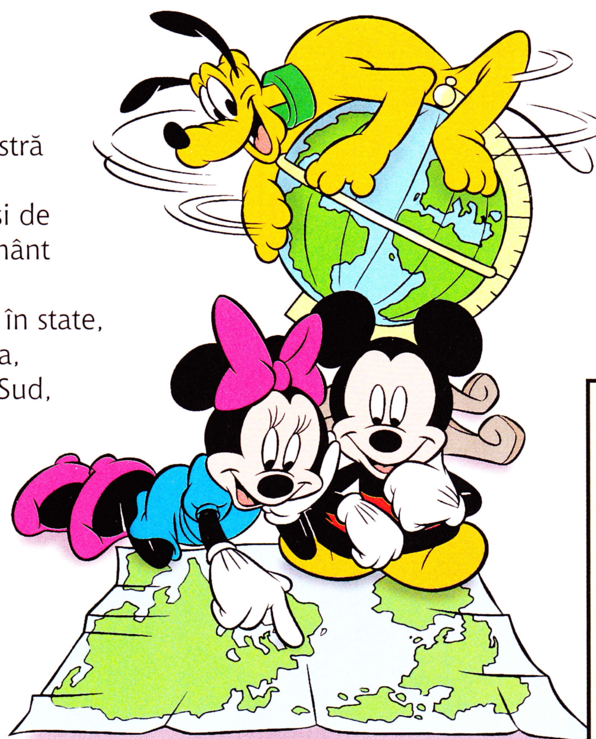

DANS POPULAR LETON

MAPAMONDUL

Din spațiu, planeta noastră pare o sferă acoperită de albastrul oceanelor și de vastele întinderi de pământ numite continente. Continentele, împărțite în state, sunt Europa, Africa, Asia, America de Nord și de Sud, Oceania și Antarctica.

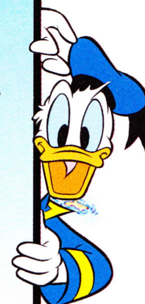

Legenda hărții geografice

1 Guatemala
2 Belize
3 El Salvador
4 Honduras
5 Nicaragua
6 Costa Rica
7 Panama
8 Guyana
9 Surinam
10 Guyana franceză
11 Paraguay
12 Uruguay
13 Islanda
14 Irlanda
15 Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord
16 Portugalia
17 Andorra
18 Monaco
19 Franța
20 Țările de Jos
21 Belgia
22 Luxemburg
23 Elveția
24 Liechtenstein
25 San Marino
26 Italia
27 Cetatea Vaticanului
28 Malta
29 Danemarca
30 Germania
31 Polonia
32 Republica Cehă
33 Austria
34 Slovacia
35 Ungaria
36 Slovenia
37 Croația
38 Bosnia-Herțegovina
39 Iugoslavia
40 Macedonia
41 Albania
42 Grecia
43 Bulgaria
44 România
45 Moldova

O familie laponă din Finlanda de Nord

DATE ULUITOARE

★ Numărul statelor se modifică în timp, pentru că unele țări se unesc, iar altele se despart, devenind state autonome.

MAREA GLACIARĂ ARCTICĂ
NORVEGIA
SUEDIA
FINLANDA
EUROPA
RUSIA
KAZAHSTAN
MONGOLIA
GEORGIA
UZBEKISTAN
TURKMENISTAN
TURCIA
ASIA
CHINA
JAPONIA
SPANIA
IRAK
IRAN
AFGHANISTAN
PAKISTAN
NEPAL
INDIA
ALGERIA
LIBIA
EGIPT
ARABIA SAUDITĂ
'OMAN
MALI
NIGER
CIAD
SUDAN
YEMEN
FILIPINE
NIGERIA
AFRICA
ETIOPIA
SOMALIA
SRI LANKA
MALAYEZIA
KENYA
MALDIVE
OCEANUL PACIFIC
GABON
CONGO
SEYCHELLES
TANZANIA
ANGOLA
ZAMBIA
COMORE
OCEANUL INDIAN
INDONEZIA
PAPUA NOUA GUINEE
INSULELE DIN PACIFIC
MADAGASCAR
MAURITIUS
NAMIBIA
SWAZILAND
AFRICA DE SUD
AUSTRALIA
OCEANIA
NOUA ZEELANDĂ

Copii coreeni în costume tradiționale

Fiecare țară are propriul steag

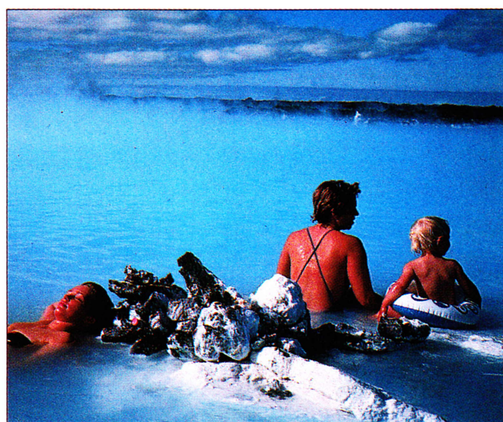
46 Estonia
47 Letonia
48 Lituania
49 Belarus
50 Ucraina
51 Cipru
52 Siria
53 Liban
54 Israel
55 Iordania
56 Kuwait
57 Bahrain
58 Qatar
59 Emiratele Arabe Unite
60 Armenia
61 Azerbaidjan
62 Tadjikistan
63 Kârgâzsta
64 Bhutan
65 Bangladesh
66 Myanmar
67 Thailanda
68 Laos
69 Vietnam
70 Cambodgia
71 Singapore
72 Brunei
73 Coreea de Nord
74 Coreea de Sud
75 Tunisia
76 Maroc
77 Mauritania
78 Senegal
79 Gambia
80 Cap Verde
81 Guineea Bissau
82 Guineea
83 Sierra Leone
84 Liberia
85 Burkina Faso
86 Coasta de Fildeș
87 Ghana
88 Togo
89 Benin
90 Camerun
91 Guineea Ecuatorială
92 Sao Tome și Principe
93 Republica Centrafricană
94 Eritreea
95 Djibouti
96 Uganda
97 Ruanda
98 Burundi
99 Republica Democrată Congo
100 Malawi
101 Zimbabwe
102 Mozambic
103 Botswana
104 Lesotho

În Marea Antilelor și în Oceanul Pacific există sute de insule care formează 14 și, respectiv, 8 state independente.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 10-11

Nordul Europei

Norvegia, Suedia, Danemarca și Finlanda se află în nordul Europei. Aici, iernile sunt lungi, reci și întunecoase: în nordul extrem soarele nu apare timp de mai multe luni; în schimb, vara nu dispare deloc. De aceea, această zonă se numește și „pământul soarelui de la miezul nopții”.

În Islanda, se poate face baie în aer liber, în izvoarele calde, chiar și iarna, în ciuda frigului și a zăpezii.

La școală pe schiuri

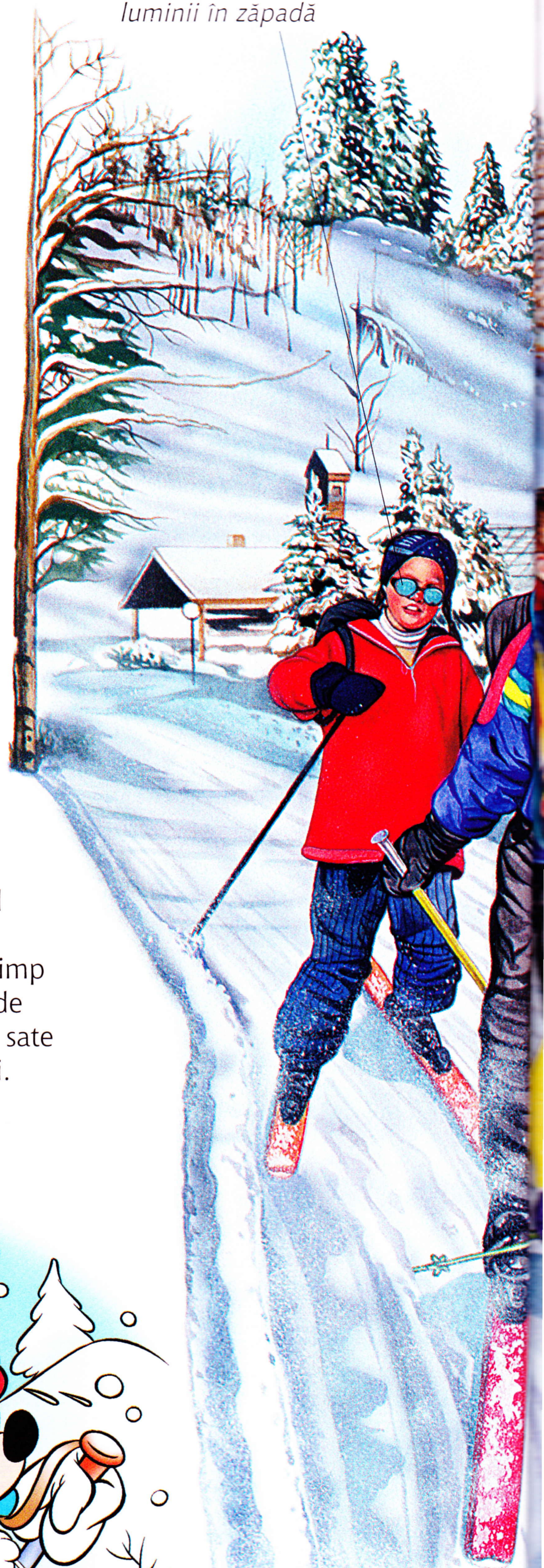
În țările nordice schiul de fond este un sport foarte răspândit. Inventat în Norvegia cu mult timp în urmă, este metoda optimă de deplasare pe zăpadă. În multe sate copiii merg la școală pe schiuri.

Jeturi calde

În Islanda există multe gheizere, puncte prin care țâșnește apă fierbinte din pământ, folosită la încălzirea apei din piscine și a caselor.

Ochelarii de soare sunt necesari pentru a proteja ochii de reflexele luminii în zăpadă

Copiii merg la școală pe schiuri.

Pentru a se feri de frig, copiii *poartă jachete, pantaloni matlasați și căciuli groase*

Casele sunt *construite folosind lemnul din păduri*

Schiorii folosesc bețele pentru *echilibru și pentru a-și lua avânt*

Schiurile de fond sunt mai *înguste decât cele de coborâre*

Călcâiele sunt libere *și se ridică la fiecare pas*

LAPONII

Laponii, numiţi şi Suomi, se ocupau într-o perioadă cu creşterea renilor şi se mutau pe teritoriul Finlandei de Nord, ajungând până în Rusia. Mulţi s-au stabilit în oraşele şi satele finlandeze.

Se pregătesc săniile și renii pentru un concurs în Laponia

LOCUITORII ORAȘELOR

Cea mai mare parte a populației din nordul Europei trăiește în marile orașe: Copenhaga, în Danemarca, Oslo, în Norvegia, Stockholm, în Suedia, și Helsinki, în Finlanda. Toate aceste capitale au ieșire la mare; de multe ori, iarna, porturile lor sunt blocate de ghețari.

Portul din Copenhaga (Danemarca) vara

DATE ULUITOARE

★ **Mulți copii din țările nordice sunt foarte buni schiori de când încep să meargă la școală.**

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ

ATLAS: pp. 16-17
ŞTIINȚA ÎN JURUL NOSTRU: p. 48

Europa Occidentală şi Centrală

Majoritatea locuitorilor din Europa Occidentală trăiesc în orașe, unde mediul economic le oferă foarte bune oportunități profesionale. Multe dintre aceste state fac parte din Uniunea Europeană.

PIEȚELE DIN ORAȘE

Multe orașe europene au fost construite cu câteva secole în urmă. Acestea includ piețe mari, locuri tradiționale de întâlnire înconjurate de cafenele și restaurante, în care oamenii se pot relaxa.

Copertinele oferă protecție când soarele este prea puternic

O piață din Paris (Franța)

VIAȚA PE RÂU

De-a lungul marilor fluvii europene, cum este Rinul, care traversează Germania și Țările de Jos, mărfurile sunt transportate pe șalupe lungi și înguste, unde trăiesc, în unele cazuri, familii întregi. Copiii se joacă pe punte între ghivecele cu flori și lenjeria atârnată la uscat.

Copii la bordul unei șalupe pe Rin, în Țările de Jos

Un sat de pescari de lângă Napole

LA MAREA MEDITERANĂ

În unele sate de pescari de pe malurile Mării Mediterane viața continuă după tradiții vechi, mult mai liniștită decât aceea din orașele aglomerate. Aici, oamenii peticesc plasele de pescuit înainte de a pleca pe mare pentru o nouă zi de muncă.

Multe piețe au la intrare *arcuri împodobite*

Adesea, pe străzi au loc *spectacole de păpuși, mimă și acrobații*

În multe piețe *există fântâni*

SPECIALITĂŢI APETISANTE

Câteva dintre felurile de mâncare cele mai vestite din lume provin din Europa Occidentală: pizza şi pastele, de exemplu, sunt originare din Italia, cârnăciorii *würstel* din Germania. În Franţa au apărut brânzeturile foarte bune şi cartofii prăjiţi, care în engleză se numesc *French fries* (chiar dacă, în realitate, sunt originari din Belgia).

Cartofi prăjiți

Spaghete cu ragut

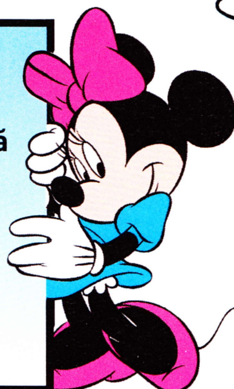

Pizza

DATE ULUITOARE

★ Cel mai mic continent, după Oceania, este Europa. Însă în Europa trăiesc mai multe persoane decât în America de Nord, al cărei teritoriu este mai mult decât dublu.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 16-17
CĂLĂTORI ŞI EXPLORATORI: p. 48

Europa de Est

Europa de Est cuprinde țările care se află la vest de Rusia: Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Ungaria, România, Bulgaria și Grecia, în afară de țările în care este împărțită Peninsula Balcanică. În aceste state trăiesc multe popoare, cu tradiții și stiluri de viață diferite, precum sârbii, croații, albanezii și românii.

VIAȚA LA FERMĂ

Chiar dacă în țările din Europa de Est există multe fabrici, agricultura este foarte importantă. Fermele sunt, în general, mici și administrate de o singură familie, care cultivă cartofi, grâu și legume. Aici țăranii folosesc de secole aceleași tehnici de cultivare.

În multe ferme există *un mic grânar, unde țăranii depozitează grâul sau adăpostesc animalele*

Copiii ajută la *treburile gospodărești înainte și după școală*

O fermă tradițională din Ungaria

Acoperișurile din lemn *au laturile în pantă, pentru ca zăpada să poată aluneca*

Găini și alte animale de curte

DATE ULUITOARE

★ **În Bulgaria, dacă scuturi capul de la stânga la dreapta, spui „da", iar dacă lași capul în jos, spui „nu".**

★ **În Transilvania, legenda vampirului Dracula se bazează pe un personaj istoric, Vlad Țepeș, un domnitor care a trăit în secolul al XV-lea.**

DANSURILE TRADIȚIONALE

Țările din Europa de Est sunt celebre pentru dansurile populare, ale căror origini trebuie căutate în dansurile din timpul sărbătorilor recoltei sau în alte momente importante ale anului. Copiii învață dansuri precum polca și mazurca și, de obicei, când dansează, poartă costume tradiționale.

Un dans folcloric tradițional din Letonia

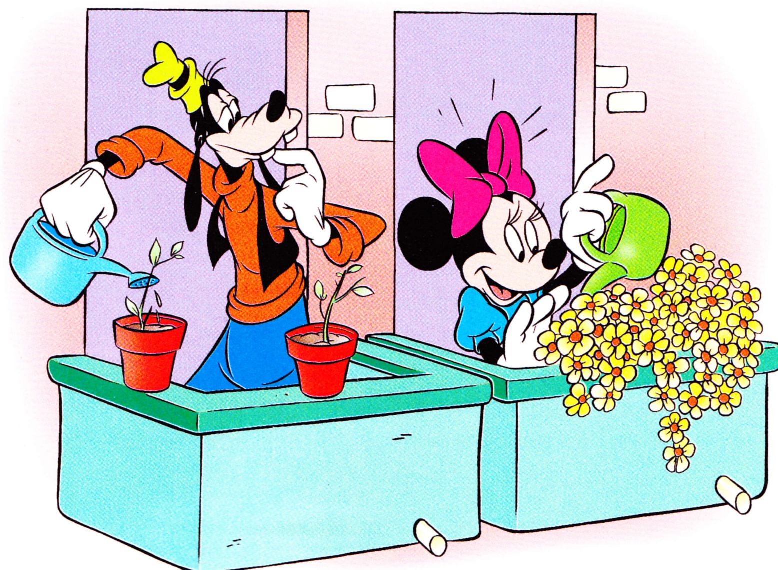

Un copil stropește plantele de pe pervaz.

GRĂDINI PE PERVAZ

Polonezii iubesc florile. Chiar și cei care locuiesc într-un apartament la oraș cultivă flori în ghivecele de pe pervazurile ferestrelor. Mai mult de jumătate dintre familiile poloneze trăiesc în apartamente, pentru că multe case au fost distruse în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

FILME PENTRU COPII

Multe filme cehe se bazează pe povestiri tradiţionale pentru copii. În general, joacă actori în carne şi oase, dar filmele lui Jan Švankmajer şi ale altor regizori au drept personaje păpuşi sau eroi de desene animate.

O scenă din filmul „Alice" de Jan Švankmajer

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ

ATLAS: pp. 16-17

COMUNICAȚIILE: pp. 44-45

Viața la oraș

Jumătate din populația Terrei trăiește în orașe. Multe dintre acestea au centre moderne, cu bănci, spitale și clădiri în care funcționează birouri; deasemenea, au muzee, parcuri, cinematografe și teatre, magazine și restaurante.

Dar marile orașe au și probleme: sunt adesea supraaglomerate și poluate de emisiile nocive ale uzinelor, ale automobilelor și ale instalațiilor de încălzire. De asemenea, în orașe trăiesc mulți săraci, care nu au locuință și merg pe stradă, trăind din diverse activități, adesea ilicite.

În orașe există o gamă largă de magazine

Central Park din New York (SUA)

PARCURILE DIN ORAȘE

În multe orașe există piețe, grădini sau parcuri, zone liniștite și umbroase și fântâni. În unele parcuri mari sunt chiar și lacuri. Oamenii le frecventează pentru relaxare sau pentru practicarea sporturilor.

Galeriile Lafayette din Paris (Franța)

CENTRELE COMERCIALE

Pentru a putea alege dintr-un număr mare de magazine și restaurante, marile orașe sunt cele mai potrivite. Multe magazine sunt grupate în centre comerciale care pot să includă și săli de jocuri, cinematografe și chiar patinoare.

STRĂZI AGLOMERATE

Multe străzi ale orașelor sunt pline de automobile, autobuze și tramvaie. Gazele evacuate în trafic pot dăuna sănătății; de aceea, în unele orașe numărul mașinilor care circulă pe stradă este limitat.

Uneori, lenjeria se întinde *la uscat pe bare lungi, în afara ferestrelor apartamentelor*

Clădire *de birouri*

De multe ori, *peroanele de metrou sunt deasupra nivelului străzii*

Cei care trăiesc în clădiri cu *multe etaje sunt protejați de balcoane solide*

Trafic pe străzile din Tokyo (Japonia)

Mașinile avansează *lent pe străzile aglomerate ale orașelor mari*

VIAȚA LA ULTIMELE ETAJE

Aproape toată întinderea unui oraș este acoperită de clădiri și străzi. De aceea, există o singură modalitate de a construi: pe verticală! Clădirile de birouri și apartamente au multe etaje.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ

MARILE INVENȚII: pp. 26-27

MIJLOACELE DE TRANSPORT: pp. 12-13

Rusia

Rusia este țara cea mai mare din lume. Se întinde din Europa până la Oceanul Pacific, prin Asia. Regiunile cele mai nordice, către Marea Glaciară Arctică, sunt înghețate în cea mai mare parte a anului și aproape nelocuite. Majoritatea populației trăiește în apartamente mici, în orașele din partea occidentală a Rusiei. În Rusia vara este cald, dar iernile sunt foarte aspre.

LA ȘCOALA DE DANS

Baletul este dansul cel mai popular în Rusia. Copiii care dansează cel mai bine merg la școli unde exersează, în speranța de a intra, într-o zi, în corpul de dans al Teatrului Balșoi, cel mai renumit teatru din Rusia.

„Coppelia", în interpretarea corpului de balet al Teatrului Balșoi din Moscova (Rusia)

Balerinii folosesc bara pentru *a-și menține echilibrul în timpul exercițiilor*

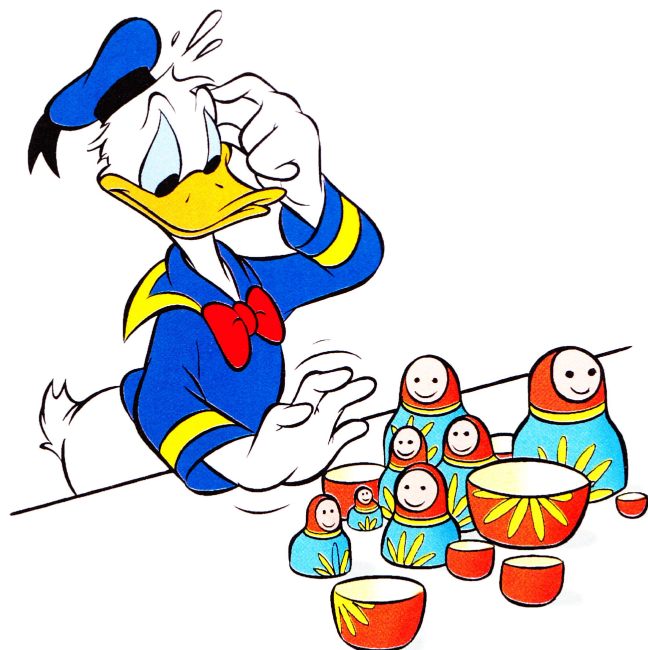
Instructorul de balet *arată mișcările și pozițiile*

Balerinii *poartă pantaloni mulați*

Balerinele poartă body și *poante speciale pentru balet*

Poantele sunt întărite la vârf *pentru a permite balerinelor să stea în vârful picioarelor*

O PĂPUŞĂ ÎN ALTA

Matrioşka este păpuşa rusească tradiţională. Foarte colorată, ea este formată din două părţi care se deschid: în interior se află o altă păpuşă mai mică, aceasta, la rândul ei, se desparte în două şi conţine o alta, şi aşa mai departe. Copiii se amuză montând şi demontând matrioşka.

DATE ULUITOARE

★ Rusia este atât de mare încât este nevoie de opt zile pentru a o traversa pe toată cu trenul, de la Moscova la Vladivostok.

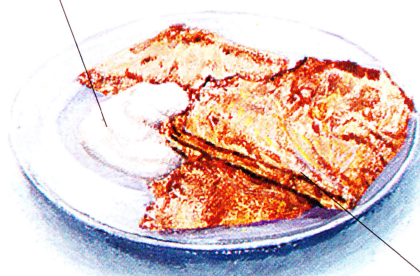

Lâna groasă dintr-o căciulă de oaie protejează şi împotriva ploii.

Balerinele își țin *părul strâns în coc*

Lecție de balet la Moscova (Rusia)

Smântână acră

Blini

Ceai cu *marmeladă*

Ceai rusesc

O CĂCIULĂ DIN LÂNĂ DE OAIE

Creșterea oilor este foarte răspândită în munții Rusiei, iar din lâna acestora se fabrică multe obiecte de îmbrăcăminte. Unele persoane poartă tot anul o căciulă grea din lână de oaie: ține cald iarna și răcoare vara.

CEAIUL CU *BLINI*

Blini sunt gogoși, de obicei umplute, care se servesc cu o cremă din lapte, *smetana* (smântână acră). Rușii servesc *blini* cu ceai, pe care îl beau din pahar și îl îndulcesc cu marmeladă.

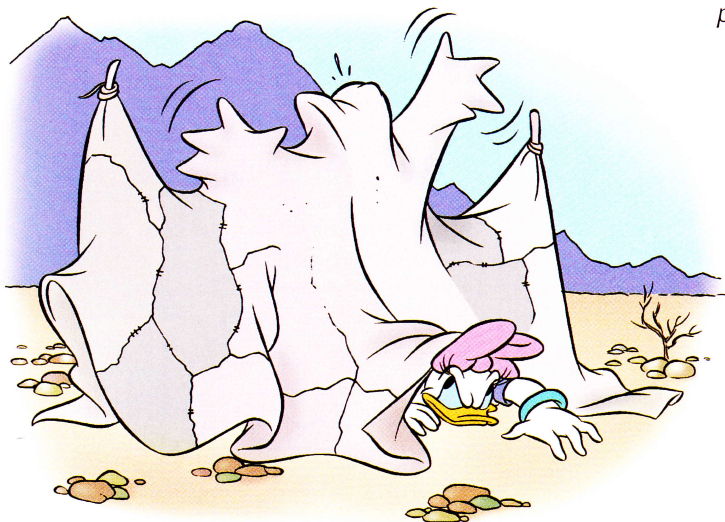
CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 22-23
DANS, TEATRU ŞI MUZICĂ: pp. 16-17

Asia Centrală și Orientul Mijlociu

Această zonă include țările din centrul și sud-vestul Asiei, de la Afghanistan la Kazahstan, până în Arabia Saudită și Turcia. Multe dintre aceste teritorii sunt deșerturi sau stepe, iar locuitorii lor trăiesc din creșterea oilor și a caprelor. Mare parte a populației este musulmană, dar această zonă include și poporul evreu, din Israel.

În timpul mesei, *se servește drept băutură iaurt proaspăt*

Prânzul într-o casă din Arabia Saudită

UN PRÂNZ ÎN FAMILIE

În general, în familiile arabe tradiționale din toată Asia de Sud și Occidentală, bărbații și femeile mănâncă separat. În timpul mesei, mesenii se așază pe podea, iar felurile de mâncare sunt servite pe un covor.

VIAȚA ÎN CORT

Beduinii sunt un grup de popoare nomade care trăiesc în unele țări, de exemplu în Oman. Astăzi, mulți beduini locuiesc în orașe sau sate, dar într-o anumită perioadă a anului rătăcesc încă prin deșert, trăind în corturi.

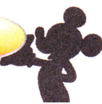

Pentru beduini, *cămilele sunt un semn de bogăție*

Tunicile largi, albe *îi apără de căldură*

Corturile sunt *făcute din păr de capră țesut*

Tabără de beduini în deșert

Shurba *este o supă care conține iaurt, orez, ceapă și paste*

În familiile arabe tradiționale, *mâncarea se servește din farfurie cu mâna dreaptă*

DATE ULUITOARE

★ Trei dintre cele mai importante religii din lume, religia ebraică, creștinismul și religia islamică își au originea în Asia Centrală și de Sud-Vest.

Câțiva copii la creșa dintr-un *kibbutz*

COPIII DE LA *KIBBUTZ*

În Israel, unii copii trăiesc în *kibbutzim*, sate construite în interiorul unei ferme sau al unei fabrici. *Kibbutzim* au fost construite de familiile ebraice pentru a trăi împreună, împărţind munca şi câştigul. Ziua, când nu sunt la şcoală, copiii mai mari dau de multe ori o mână de ajutor în *kibbutzim*.

MÂNCAREA DIN ZILELE DE SĂRBĂTOARE

Musulmanii practică religia islamică. La fel ca adepții altor religii, ei celebrează sărbătorile religioase consumând mâncăruri deosebite. *Ma'moul*, de exemplu, sunt biscuiți din griș, curmale și fistic.

Ma'moul, **desert specific armenesc**

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 24-27
MAMIFERELE: pp. 32-33

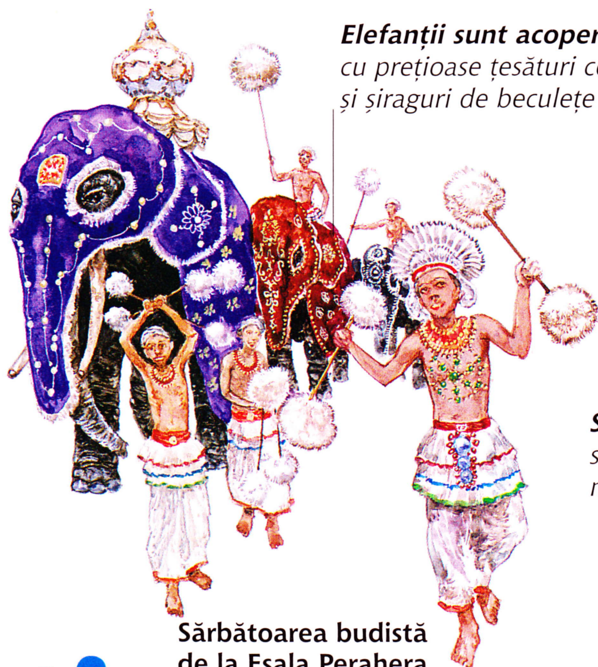

Zona indiană

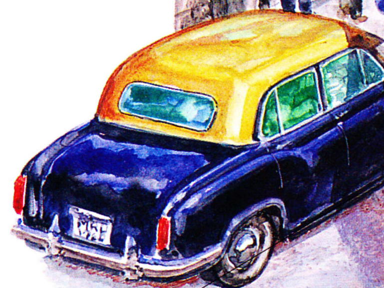
În India trăiesc peste 900 de milioane de persoane și multe alte milioane trăiesc în țările vecine: Pakistan, Bangladesh, Nepal, Bhutan și Sri Lanka. În această zonă, mulți emigrează de la țară pentru a găsi de lucru în marile orașe. În fabrici se fac computere și televizoare, în timp ce la sat agricultura încă se practică cu mijloace tradiționale.

Afișele mari fac *publicitate ultimelor filme indiene*

Elefanții sunt acoperiți *cu prețioase țesături colorate și șiraguri de beculețe*

Sărbătoarea budistă de la Esala Perahera

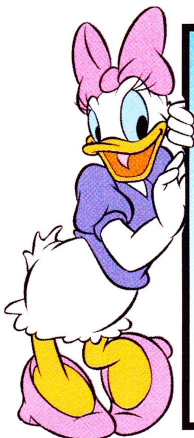

Străzile orașelor *sunt pline de mașini și oameni*

Se toarnă un film pe străzile din Bombay (India).

SĂRBĂTOAREA ELEFANȚILOR

Sărbătoarea budistă de la Esala Perahera are loc la Kandy, în Sri Lanka, în luna iulie. Străzile se umplu de dansatori, acrobați, înghițitori de foc și de sute de elefanți.

DATE ULUITOARE

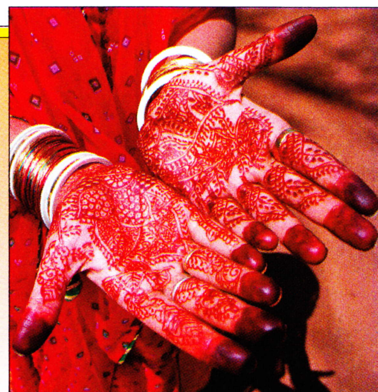
★ În unele sate indiene sunt aproape tot atâtea vaci câți locuitori. Și aceasta pentru că majoritatea indienilor practică religia hindusă, conform căreia vacile sunt sacre și nu pot fi mâncate.

ATENȚIE, SE FILMEAZĂ!

India produce aproximativ 800 de filme pe an, mai multe decât orice altă țară din lume. Scenele sunt filmate în studiourile din Bombay sau pe stradă. Industria cinematografică indiană, „Bollywood", este inspirată de Hollywood, cunoscutul oraș american, capitală a cinematografiei.

MÂINI CU HENNA

În India, de sărbători şi la nunţi, tinerele fete îşi pictează mâinile şi picioarele cu un colorant roşu. Colorantul este obţinut prin amestecarea frunzelor de henna cu ulei şi prin măcinarea lor, până devin ca o pastă.

Mâini pictate cu henna

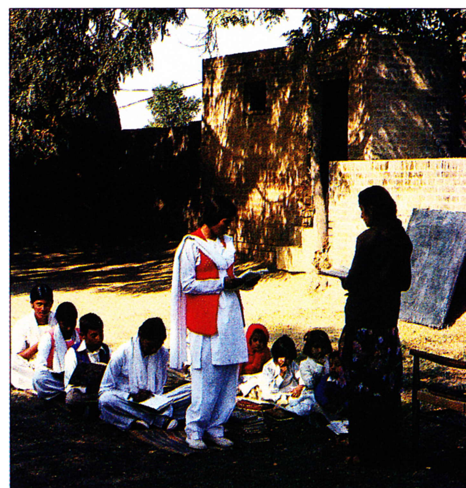
Lumini

Echipa *de filmare*

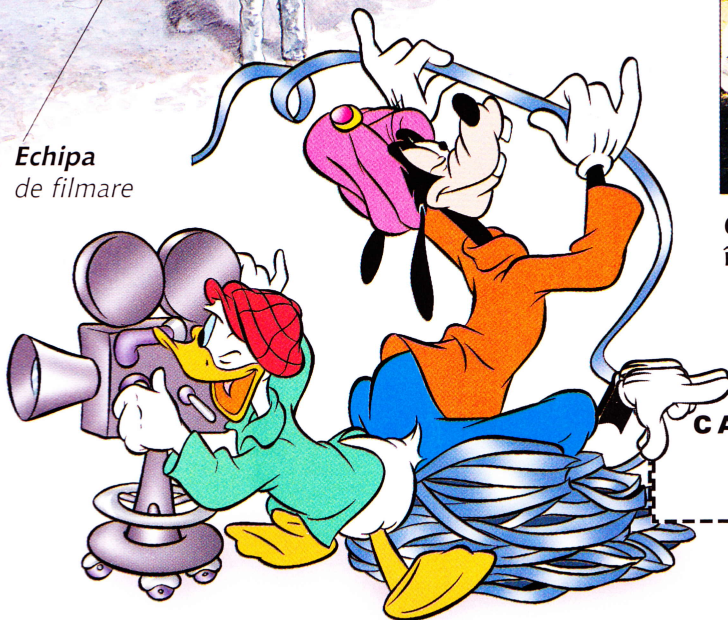
Înainte de a începe *să filmeze, regizorul se asigură că toate sunt la locul lor*

ORĂ ÎN GRĂDINĂ

În Pakistan, de obicei, băieții și fetele merg la școli diferite. În sate însă, clasele sunt de multe ori mixte, iar orele au loc uneori în aer liber.

Copii care fac ore în aer liber, într-un sat din nordul Pakistanului.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ

ATLAS: pp. 28-29
MARILE INVENȚII: p. 47

Viața la țară

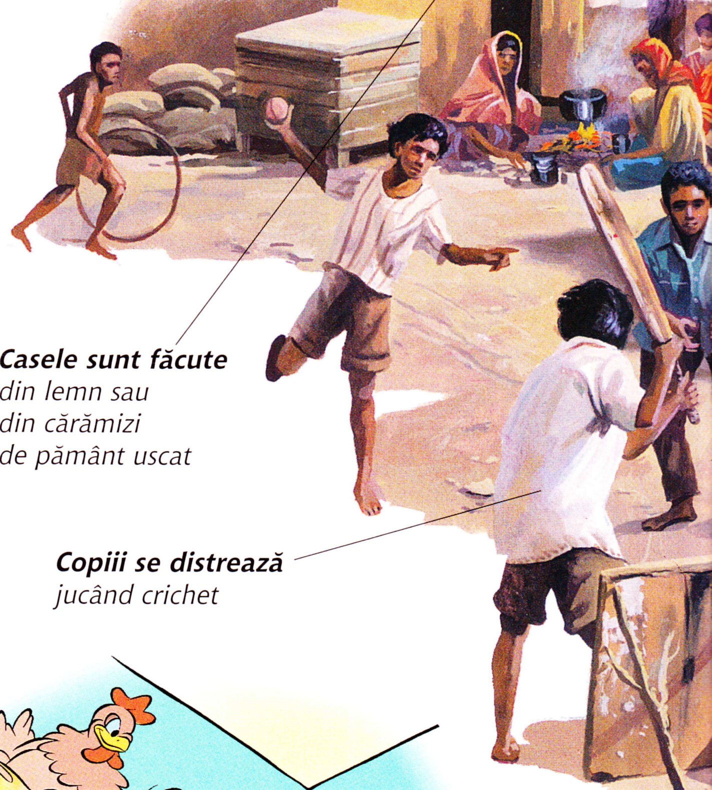
În multe țări, oamenii trăiesc mai mult la țară, în sate îndepărtate de orașe și la ferme, unde copiii își ajută părinții la munca câmpului.

Aproape toți copiii care trăiesc la țară fac câte ceva înainte de a pleca la școală sau când se întorc acasă. Prin intermediul acestor mici sarcini, nu numai că îi ajută pe adulți, dar învață mereu ceva despre fermă. Caută lemne pentru foc, scot apă din puț, adună animalele sau strâng ouăle. În același timp, merg și la școală și au timp să se joace, ca alți copii.

VIAȚA ÎNTR-UN SAT INDIAN

Locuitorii satelor din India meridională se ajută unul pe altul ca și cum ar face parte dintr-o echipă. Se adună în centrul satului pentru a munci și a schimba două vorbe. Seara, copiii merg cu părinții să se uite la televizor în casa celor care au așa ceva.

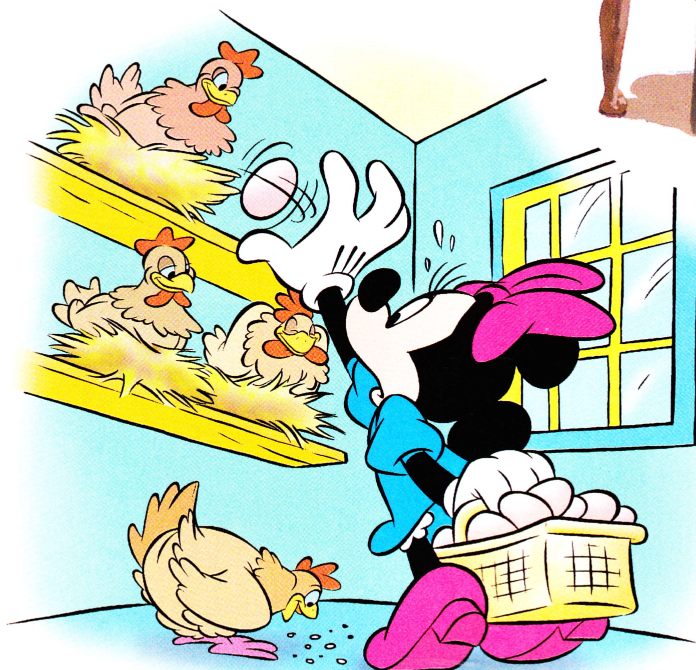

Casele sunt făcute *din lemn sau din cărămizi de pământ uscat*

Copiii se distrează *jucând crichet*

Într-o fermă din Franța, un copil adună ouăle din cuibar, după terminarea cursurilor.

Femeile scot apă dintr-un *puț din centrul satului*

Neavând tractoare, *țăranii trebuie să folosească boii pentru a trage plugul*

Excrementele animalelor *sunt puse la uscat pe un zid; apoi, sunt folosite drept combustibil*

Viața agitată dintr-un sat din India meridională

MERSUL LA ȘCOALĂ

În multe zone, școala se află la mai mulți kilometri de sat. Dacă nu există autobuze sau trenuri, copiii ajung la școală pe jos sau cu bicicleta.

Fete care merg la școală cu bicicleta la Giava

MEDICII AMBULANŢI

Multe sate sunt departe de un dispensar medical sau de un spital. De aceea, în unele ţări există medici ambulanţi, care vizitează satele pentru a îngriji bolnavii şi a vaccina copiii.

Medic ambulant în Nigeria (Africa)

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
MARILE INVENȚII: pp. 14-15

Regiunea chineză

China se află în Asia. Are o suprafață imensă, aproape cât a întregii Europe, și o populație foarte numeroasă, egală cu un sfert din populația Terrei. Pe teritoriul său conviețuiesc peste 50 de naționalități, fiecare cu limba și tradițiile sale. Țările vecine, Mongolia și Coreea de Nord și de Sud, au obiceiuri și tradiții asemănătoare.

FLEXIUNI ȘI APLECĂRI

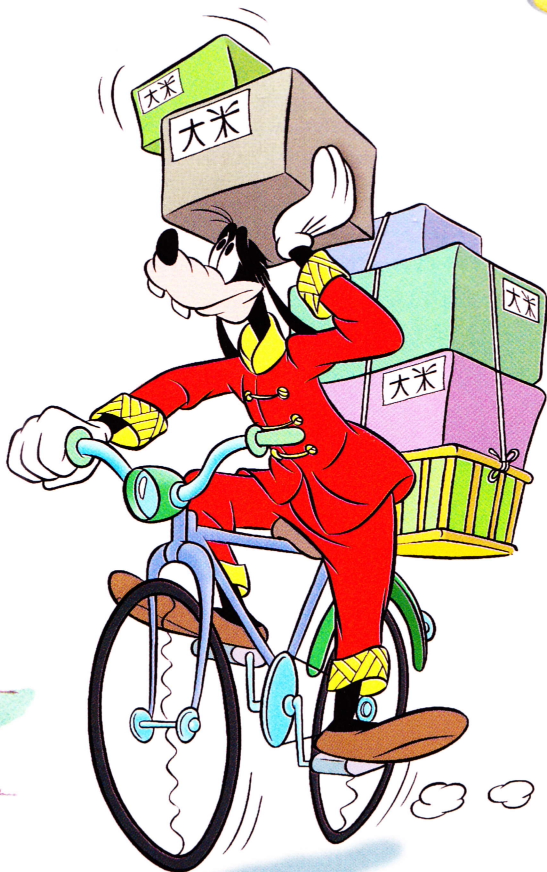
În școlile chineze copiii fac în fiecare dimineață gimnastică împreună, în curte. Exercițiile și muzica sunt aceleași în toate școlile din China, iar juriile premiază cele mai bune școli.

Exercițiile sunt executate *în ritmul muzicii care se aude dintr-un difuzor*

Profesorii au clase *mari, de peste 60 de elevi*

Cravata roșie este simbolul *Tinerilor Pionieri, o organizație națională a copiilor chinezi*

Copii care fac gimnastică într-o școală din China

CÂTE BICICLETE!

În China, bicicleta este un stil de viaţă. Puţine familii au maşină; aproape toţi merg cu bicicleta. Sunt peste 200 de milioane, şi nu de puţine ori poţi vedea străzi pline de biciclete, în loc de maşini.

Cicliști pe o stradă din Beijing (China)

COSTUMELE TRADIȚIONALE

Chiar dacă astăzi trăiesc în zgârie-norii din marile orașe, mulți sud-coreeni continuă să respecte anumite tradiții din țara lor. De sărbători, copiii îmbracă tradiționalul *hanbok* de mătase. *Han* înseamnă „coreean", iar *bok* – „haină".

De obicei, hanbok-ul este de mătase

SCRISUL CU PENSULA

În China, elevii folosesc pensule pentru exercițiile de scris. În loc de litere însă, limba chineză are peste 60 000 de ideograme. În primii ani de școală fiecare elev trebuie să învețe deja peste 1 000 de caractere.

DATE ULUITOARE

★ **În fiecare an, în China se nasc aproximativ 16 milioane de copii.**

★ **În China locuiesc mai mulți copii decât în orice altă țară din lume.**

Pentru a scrie, se *poate folosi o pensulă*

Cerneală

O fetiță face exerciții de scriere.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 30-31
PICTURI ŞI SCULPTURI: p. 20

Japonia

Japonia este formată dintr-un grup de insule din Oceanul Pacific, situate la est de China, în Asia. Este o țară modernă, cu multe orașe mari. Copiii japonezi folosesc cele mai performante computere și călătoresc în trenuri foarte rapide, dar învață de mici să se alăture adulților pentru sărbătorirea ceremoniilor care au rămas aceleași de secole. Într-adevăr, poporului japonez îi place să păstreze vechile obiceiuri datorită cărora țara sa este unică.

Pericolul Cutremurelor

În Japonia, cutremurele sunt un pericol constant. În unele școli copiii sunt învățați ce să facă în caz de cutremur. În timpul exercițiilor, copiii trebuie să ia și serviete speciale, cu instrucțiunile de urgență.

Copiii sunt învățați să *lase capul în jos, pentru a se proteja*

Sărbătorile Copiilor

Pe 5 mai se sărbătorește *Kodomono-hi*, „Ziua copiilor", iar aceștia înalță de pe acoperișuri steaguri în formă de pește. Pe 3 martie este *Hina Matsuri*, „Sărbătoarea păpușilor", când fetele așază păpuși deosebite în cea mai frumoasă cameră din casă.

Păpușile sunt îmbrăcate *cu costume tradiționale*

Steaguri în vânt de Ziua copiilor

Fetițele așază *păpușile într-o ordine exactă, simbolizând o urare de sănătate*

Păpuși așezate pentru Hina Matsuri

Copii în timpul unui exercițiu anticutremur

Glugile căptușite îi feresc *de obiectele care pot să cadă*

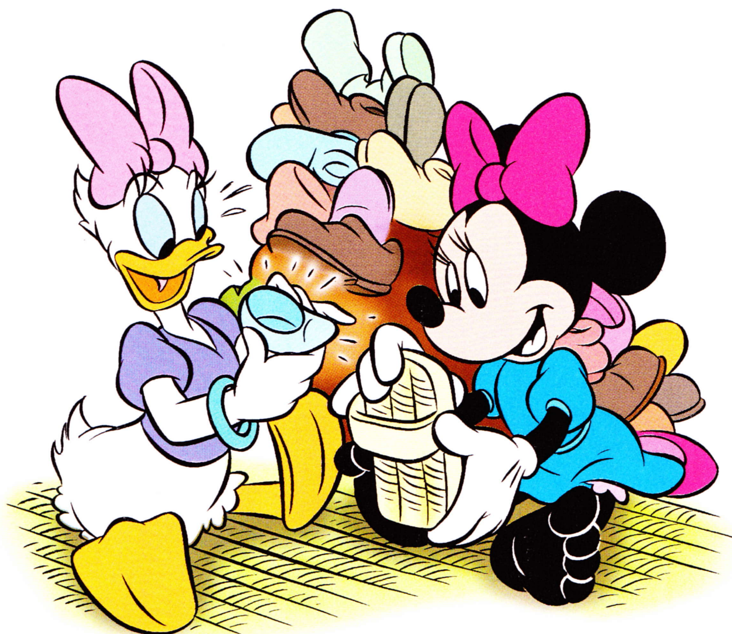
NEBUNI DUPĂ *MANGA*

Multor copii japonezi le place foarte mult să se uite la desene animate şi să citească benzile desenate *manga*, în culori aprinse. Există foarte multe, cu tot felul de subiecte, de la dinozauri la supereroi.

Monitor TV cu un desen animat *manga*, la Tokyo (Japonia)

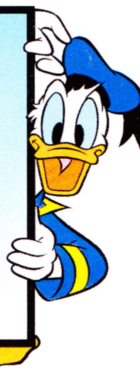
O fetiță se pregătește să între în casă.

FĂRĂ ÎNCĂLȚĂMINTE ÎN CASĂ!

Când intră în casă, japonezii își scot pantofii și îi lasă lângă ușa de la intrare. În casă poartă papuci sau încălțăminte moale, sau stau în picioarele goale.

DATE ULUITOARE

★ **Japonezii mănâncă mai multe alge marine decât orice alt popor din lume. Fac din ele rulouri cu orez sau le presară peste paste.**

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 32-33
PLANETA PĂMÂNT: pp. 18-19

Asia de Sud-Est continentală

Peninsula sud-estului asiatic include mai multe țări: Myanmar, Thailanda, Laos, Vietnam, Cambodgia, Malayezia și Singapore. Popoarele din aceste țări vorbesc limbi diferite și au sisteme de guvernare diferite; totuși, tradițiile sunt comune. Aproape toți sunt budiști, cu excepția populației din Malayezia, în majoritate musulmană.

VIAȚA DE CĂLUGĂR

Pentru a deveni călugări budiști, copiii părăsesc casa părintească la vârsta de opt ani. Se rad în cap, și din acel moment își petrec viața rugându-se și studiind învățăturile lui Buddha, fondatorul acestei religii, care a trăit acum aproape 2500 ani.

Novicii, aspiranții la titlul de călugăr, *studiază viața și învățăturile lui Buddha*

Călugări novici în școala unei mănăstiri din Thailanda

OREZ ȘI FLOARE DE LOTUS

Un tânăr care se pregătește să devină călugăr budist nu poate să lucreze și trebuie să cerșească pentru a-și procura hrană. Are la el un bol, pe care așteaptă ca lumea să i-l umple. Arde tămâie și lasă orez și flori sacre de lotus în templu, oferindu-le ca jertfă.

Jertfe pentru templu

ZILELE PLOIOASE

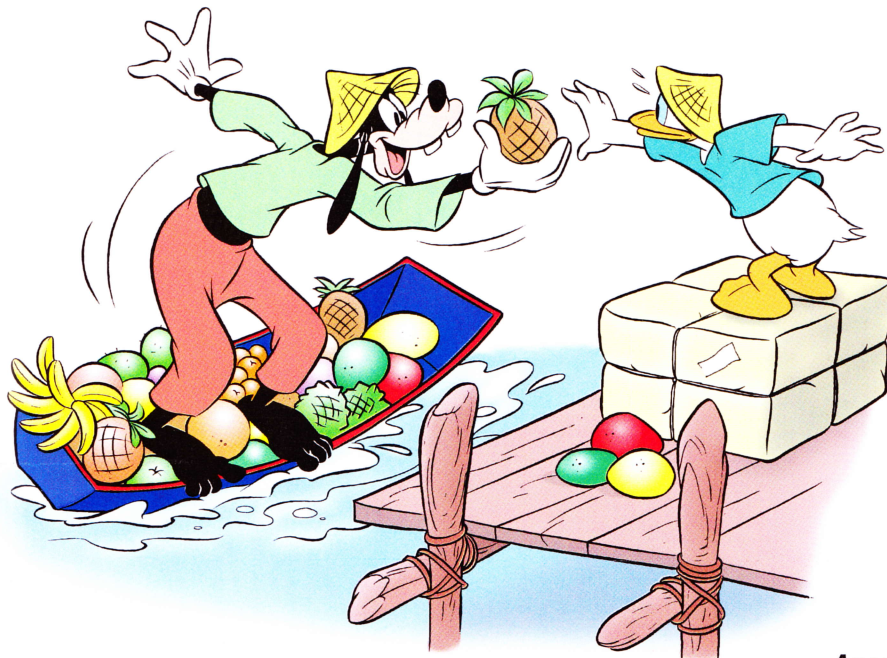

Când sosesc musonii în ţările din sud-estul Asiei, poate ploua chiar şi săptămâni întregi. Deşi există canale speciale de scurgere, străzile sunt de multe ori inundate. Pentru a merge la şcoală, copiii trebuie uneori să treacă un vad.

Copii care se joacă pe străzile inundate din Phnom Penh

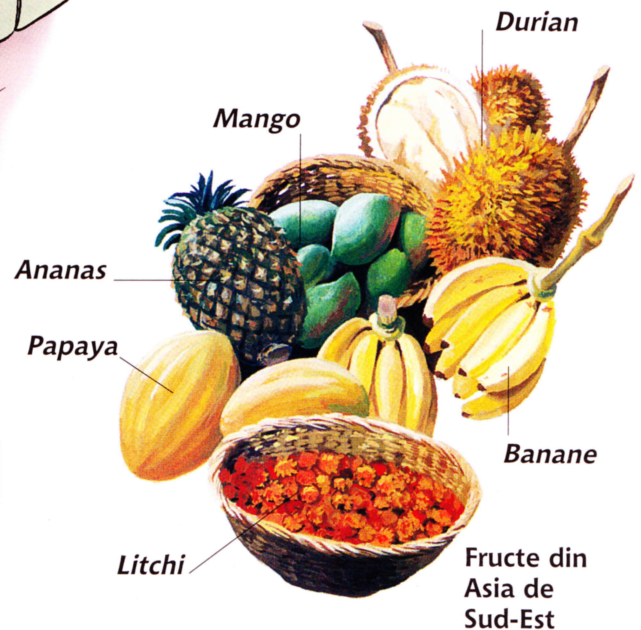
O piață plutitoare pe lacul Inle, în Myanmar

Cărțile budiste sunt scrise
într-o limbă antică, pali

O PIAȚĂ PLUTITOARE

În fiecare dimineață, comercianții care locuiesc lângă râuri sau lacuri încarcă în bărci fructe, condimente și flori. Pentru a face cumpărăturile, clienții vâslesc până la ei sau îi cheamă, din casele construite pe malurile râului.

Fructe din Asia de Sud-Est

DATE ULUITOARE

★ **Tinerii călugări budiști au voie să mănânce doar o dată pe zi, înainte de prânz.**

★ **Numele thailandez al Bankokului este Krung Thep, care înseamnă „Orașul îngerilor".**

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ALTAS: pp. 34-35
PLANETA PĂMÂNT: p. 41

Asia de Sud-Est insulară

Indonezia, Filipine, Brunei și Papua Noua Guinee sunt formate din arhipelaguri de sute de insule care se întind între Oceanul Pacific și cel Indian. În aceste țări, mulți oameni trăiesc în cătune, pescuind sau cultivând pământul; mulți alții însă locuiesc și lucrează în marile orașe foarte aglomerate, ca Manila, în Filipine, și Jakarta, în Indonezia.

SATE DE PESCARI

Filipinele sunt formate din peste 7 000 de insule, ale căror coaste sunt mărginite de sute de sătulețe pescărești. Locuitorii acestor sate pescuiesc aproape în fiecare zi în bariera de corali și în largul mării. Înainte și după ore, copiii își ajută părinții să pescuiască și să curețe peștele.

În interior, casele au de multe *ori o singură cameră mare*

Acoperișurile sunt *construite din frunze de palmier*

Plasele pescărești *sunt legate de stâlpi lungi din lemn*

Sat de pescari din insula Panay (Filipine)

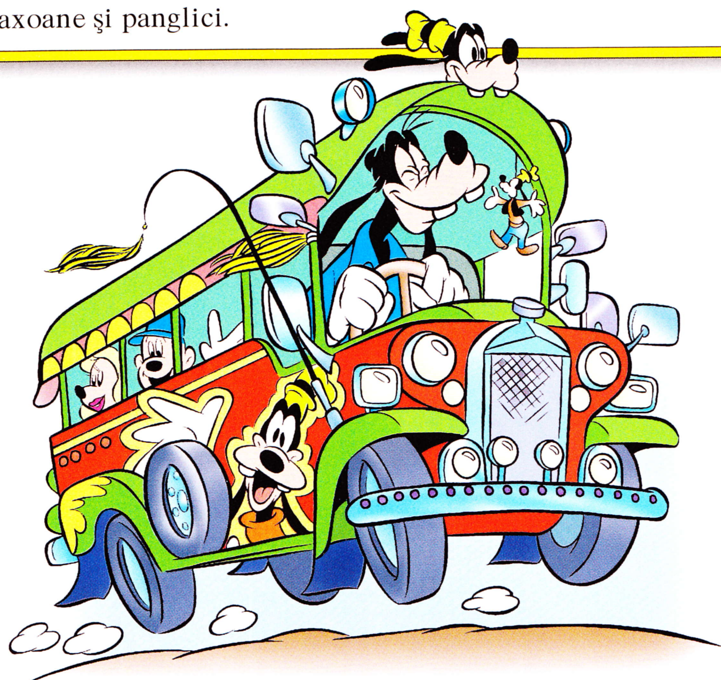
Țărușii protejează casele de inundațiile *provocate de musoni și de maree*

CĂLĂTORIND CU *JEEPNEY*

Pe străzile aglomerate din Manila, mii de persoane se deplasează în *jeepney*. Aceste autobuze erau odată jeepuri militare, dar astăzi transportă pasageri. În general, sunt vopsite în culori vii şi decorate cu oglinzi, claxoane şi panglici.

Un *jeepney* din Manila (Filipine)

PĂMÂNTUL LIMBILOR

În Papua Noua Guinee se vorbesc peste 800 de limbi. Uneori, oameni din sate diferite pot comunica doar printr-un interpret, care explică fiecăruia ce spune celălalt. La școală, copiii învață engleza, limba oficială.

Elevi din Madang (Papua Noua Guinee)

SARONG ȘI PANTOFI DE GIMNASTICĂ

Pentru a se proteja de căldură, locuitorii Asiei de sud-est folosesc haine largi, precum sarongul, un dreptunghi de țesut înfășurat ușor în jurul taliei, ca o fustă. Multor copii le place să poarte tradiționalul sarong cu un tricou și pantofi de gimnastică.

Un sarong din batic, un procedeu de *decorare a țesăturilor cu ceară și culori*

Copii purtând sarong

DATE ULUITOARE

★ **Indonezia este formată din peste 14 000 de insule.**

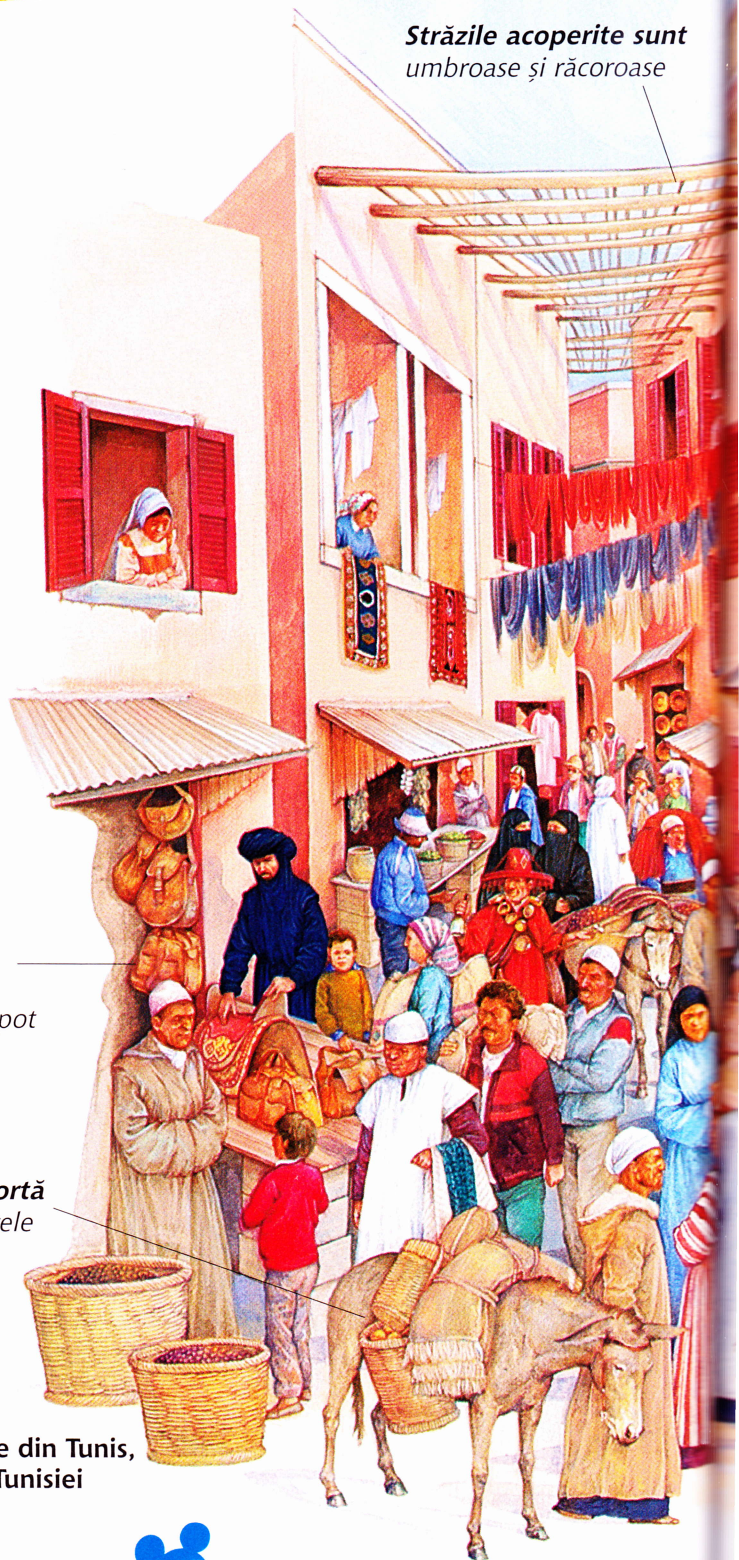
★ **Brunei, una dintre cele mai mici țări din lume, este foarte bogat în petrol. De aceea, guvernatorul său, sultanul, este unul dintre cei mai bogați oameni din lume.**

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 34-35
COMUNICAȚIILE: pp. 12-13

Africa de Nord

Multe țări nord-africane, ca Marocul și Algeria, se află la marginea marelui deșert Sahara. Pentru a se feri de soare, aici oamenii stau la umbră și poartă haine subțiri. Și în Nigeria, Ghana și în sudul Saharei este foarte cald, dar acolo sunt păduri, iar clima este ploioasă. Uneori, dacă plouă prea tare, orele de școală se întrerup din pricina zgomotului apei.

Străzile acoperite sunt *umbroase și răcoroase*

Magazinele sunt *deschise pe stradă, astfel cumpărătorii pot vedea mărfurile*

Măgarii transportă *mărfurile mai grele*

***Souk*-urile din Tunis, capitala Tunisiei**

NOMAZII DEȘERTULUI

Poporul nomad al tuaregilor trăiește la marginile deșertului Sahara, călătorind de la o oază la alta, în căutare de apă pentru animale. Copiii învață repede să călărească pe cămile, aceasta fiind cea mai bună modalitate de a se deplasa printre nisipurile arzătoare ale deșertului.

Un văl protejează *de nisip fața călărețului*

Copilul îmbracă *veșmântul tradițional albastru-închis al poporului tuareg*

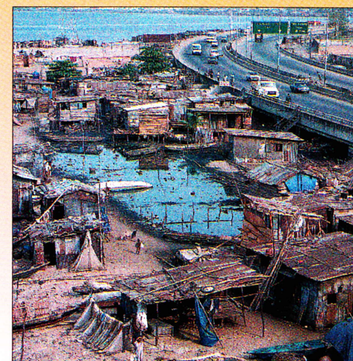
Un copil călărește o cămilă în deșert.

CUMPĂRĂTURILE DIN *SOUK*

În multe orașe din Africa de Nord există piețe aglomerate, *souk*-urile, unde, pe străduțele înguste, se pot cumpăra fructe, carne, haine și covoare. Părinții își învață copiii arta de a se tocmi, pentru a obține cele mai bune prețuri.

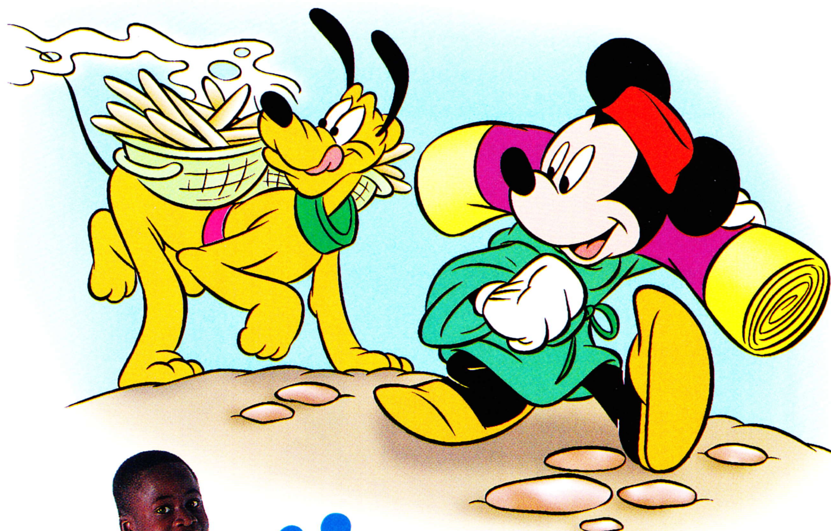
ORAŞE ÎN EXPANSIUNE

În această zonă, oraşele cresc repede, pentru că numeroase familii părăsesc satele în căutarea unui loc de muncă. Multe oraşe se extind de-a lungul coastelor sau al râurilor, astfel că de multe ori lumea se deplasează cu barca.

Un cartier de-a lungul unei autostrăzi, de la periferia orașului Lagos (Nigeria)

Covoarele țesute de mână *sunt de lână*

Clienții beau *ceai în timp ce aleg produse*

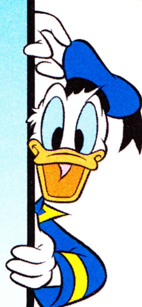

MESAJE ÎN RITMURI AFRICANE

Locuitorii pădurilor din Africa Centrală și de Nord comunică prin intermediul tobelor. Copiii cunosc ritmul care îi cheamă la prânz, cel care anunță o sărbătoare sau îi avertizează în legătură cu un pericol.

DATE ULUITOARE

★ Băutura tradițională în Maroc este ceaiul de mentă, servit cu mult zahăr și cu o crenguță de mentă. Se oferă gratis clienților înainte de a începe să negocieze prețul mărfurilor pe care le doresc.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 36-37
PLANETA PĂMÂNT: pp. 52-53

Africa Meridională

Această zonă include țări diferite din punct de vedere geografic și climatic. În Congo există multe păduri pluviale, iar populația se deplasează în canoe pe râuri. În Zimbabwe și în Tanzania există mari savane deschise, unde se cresc animalele. Aceste țări însă mai au și orașe aglomerate, ca Pretoria, în Africa de Sud, și Harare, în Zimbabwe.

DANSURILE ZULU

Zulu este cel mai mare grup de triburi din Africa Meridională. Astăzi, multe dintre ele practică agricultura, dar la ocazii deosebite se îmbracă în costumele de război și dansează dansuri tradiționale. Ca și alte triburi, Zulu încearcă să păstreze vechile tradiții; astfel, bătrânii îi învață pe copii poveștile și dansurile care descriu istoria poporului lor.

Scuturile sunt făcute *din piele de bivol*

Dansatorii poartă sulițe *cu vârful bombat*

Coifurile frumoase *sunt făcute din pene*

Dansatori zulu

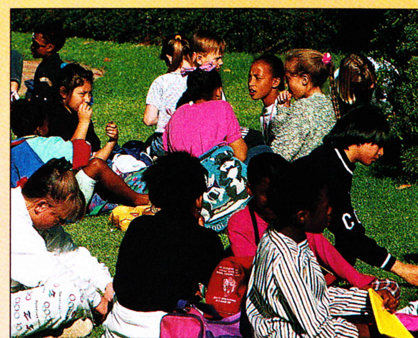
Șireturile de pe *picioare sunt făcute din coamă de leu*

Copii pe un pod de liane

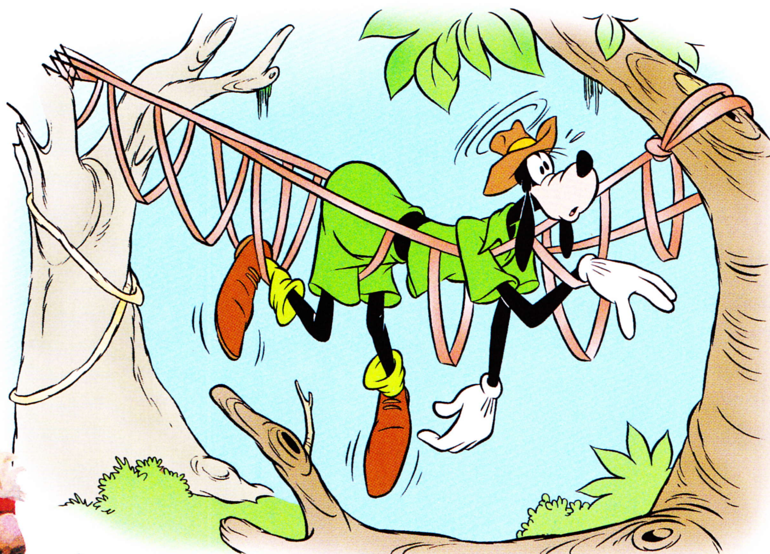
MERGÂND PE LIANE

Unii copii care trăiesc în Africa Centrală nu au văzut niciodată o stradă sau o cale ferată. Pădurile dese și râurile dezlănțuite îngreunează comunicarea între satele lor și orașe. Pentru a vedea pe cineva din alt sat, trebuie să traverseze poduri mobile, din liane.

Grup de copii sud-africani

SFÂRŞITUL APARTHEID-ULUI

În Africa de Sud, până în anul 1990, legile cunoscute sub numele de „apartheid" separau persoane de rase diferite. Astăzi multe lucruri s-au schimbat: copiii sud-africani, albi sau negri, pot trăi şi se pot juca împreună.

PE DRUMUL CEL BUN

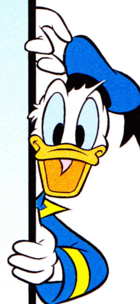
Unii dintre cei mai buni atleți din lume provin din Africa Meridională. Aici, mulți copii care trăiesc în cătune trebuie să parcurgă în fiecare zi distanțe mari pentru a ajunge la școală; astfel, se obișnuiesc să alerge încă din copilărie.

DATE ULUITOARE

★ Înainte de a se căsători, fiecare bărbat din insula Madagascar trebuie să țină un discurs; dacă discursul nu este convingător, trebuie să plătească o amendă și să o ia de la capăt.

★ Lacul Malawi acoperă aproximativ un sfert din suprafața țării cu același nume; peștele din apele sale este principala resursă de hrană a locuitorilor.

Cursă de amatori pe o plajă din Africa

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 38-39

Jocuri şi hobby-uri

Copiilor din toată lumea le place să se joace și aproape toți s-au jucat cel puțin o dată leapșa sau v-ați ascunselea. Anumite jocuri, chiar dacă au nume diferite, se asemănă foarte bine.

Sporturile sunt jocuri care implică un anumit exercițiu fizic. Unele jocuri, precum fotbalul, rugby-ul sau baseballul, se joacă în echipă; altele, precum tenisul, sunt ca un concurs între doi adversari. Hobby-urile, cum ar fi construirea sau colecționarea a diferite obiecte, sunt un alt mod, foarte răspândit, de a te juca.

Să bați din palme în ritmul unui cântec sau al unei poezii este un joc foarte răspândit aproape peste tot, printre copii.

NEBUN DUPĂ FOTBAL

În aproape toate țările se joacă fotbal, cel mai popular sport din lume. Pe o plajă sau într-un parc, copiii trebuie doar să marcheze porțile pentru a începe o partidă. Mulți visează să devină suficient de buni pentru a face parte din echipa națională a țării lor.

Copiii învață să *controleze mingea pe nisip*

JOCURILE ELECTRONICE

Există multe jocuri instalate pe calculatorul de acasă, dar şi jocuri portabile. Sunt jocuri individuale, în care te întreci cu tine însuţi, încercând să obţii un punctaj cât mai bun. Multe astfel de jocuri sunt produse în Japonia.

În general, jocurile electronice sunt mai scumpe decât alte jocuri.

Doi copii se joacă „snakes and ladders", un joc răspândit în ţările anglo-saxone.

TU EŞTI!

În multe ţări, copiii se distrează cu jocuri de masă. Unele dintre acestea, de exemplu jocul japonez Go, se joacă doar în ţara unde au fost inventate. Altele însă, cum ar fi şahul sau damele, se joacă aproape peste tot.

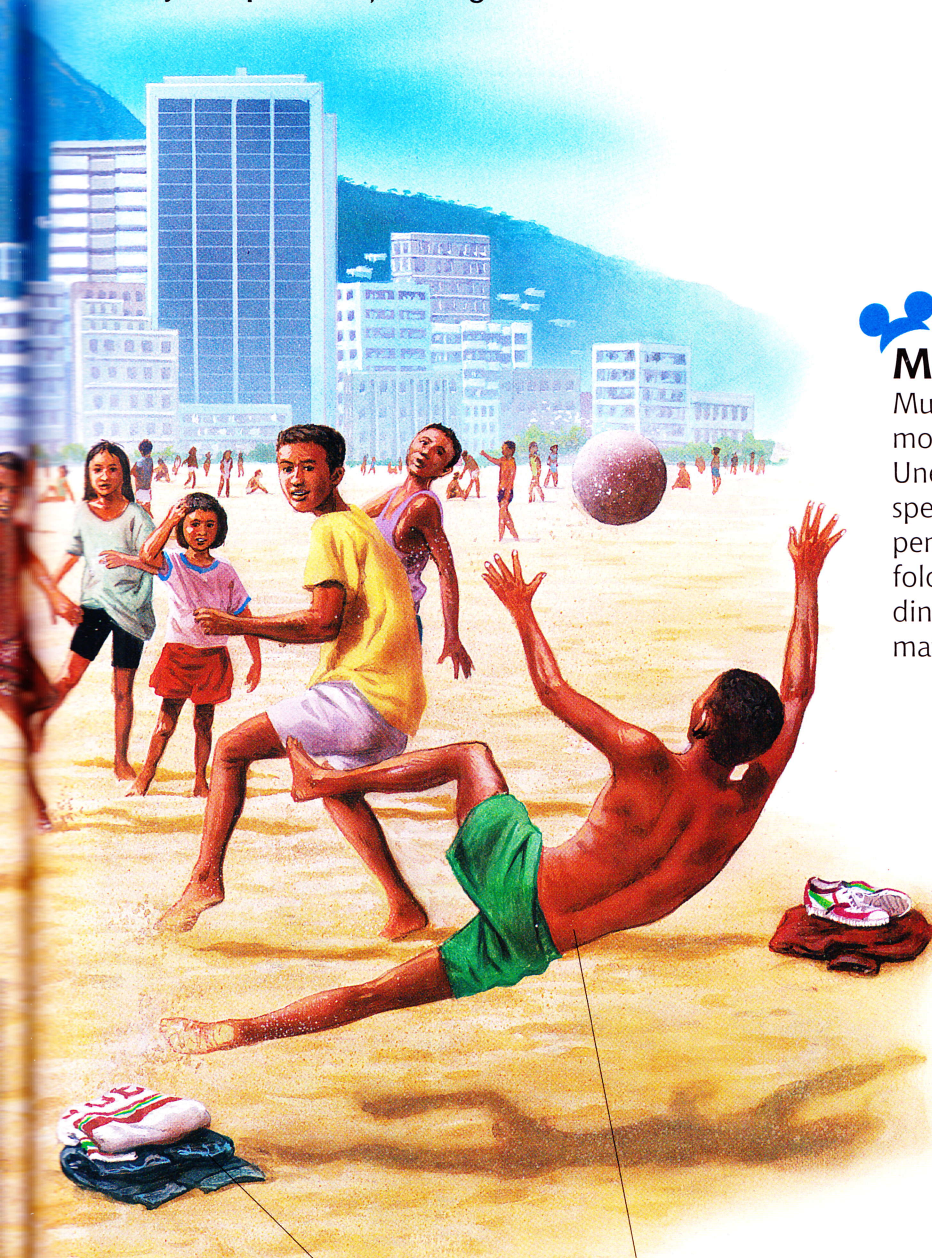

MODELISMUL

Multor copii le place să construiască modele de automobile şi avioane. Uneori, acestea se cumpără în truse speciale cu instrucţiunile complete pentru asamblare. Unii copii însă îşi folosesc imaginaţia şi creează modele din carton, beţişoare, pietre sau alte materiale pe care le au la dispoziţie.

Copil african cu modelul unui camion din sârmă şi capace de sticle

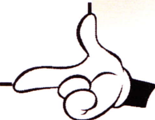

În Brazilia, copiii joacă fotbal pe plajă.

Hainele marchează *stâlpii porţii*

Portarul încearcă să-i *împiedice pe jucătorii echipei adverse să marcheze*

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
COMUNICAŢIILE: pp. 48-49
SPORTURI: pp. 14-17

Canada

Inuiții, din nordul extrem, și alți băștinași americani au trăit în Canada timp de mai bine de 10 000 ani. Apoi, oameni veniți din alte părți ale lumii au contribuit la dezvoltarea acestei țări. Primii colonizatori europeni proveneau din Anglia și din Franța, astfel că în Canada sunt două limbi oficiale: franceza și engleza. Astăzi, oamenii au un stil de viață foarte asemănător celui din Statele Unite.

SANIA CU MOTOR

Sania cu motor este asemănătoare cu o motocicletă, cu șenile și schiuri în loc de roți. În nordul extrem al Canadei, pământul este acoperit de zăpadă în mare parte din an; de aceea, oamenii folosesc acest mijloc pentru a se deplasa mai ușor. Săniile cu motor sunt, într-adevăr, mult mai rapide decât cele obișnuite, trase de câini, care se folosesc de secole în această zonă.

LA ȘCOALĂ SUB ZĂPADĂ

În multe localități din Canada iernile sunt lungi și înzăpezite. Copiii trebuie să fie atenți când traversează strada, pentru că vizibilitatea este scăzută, iar șoferii îi observă mai greu.

***Utilaj de** dezăpezire*

***Hainele în culori vii oferă** vizibilitatea în trafic*

Cum se merge la școală printr-o furtună de zăpadă.

***Traficul este oprit pentru** a permite copiilor să traverseze strada*

***Mașinile au lanțuri la roți, pentru** o aderență mai mare pe zăpada alunecoasă*

Familie de inuiți pe o sanie cu motor în fața unui magazin, în golful Hudson

TOTEMURILE

Pieile roşii din vestul Canadei făceau stâlpi mari din copaci, denumiţi totemuri, în care crestau poveştile familiei. Totemurile adăposteau intrarea în case.

Un totem al pieilor roșii din Canada

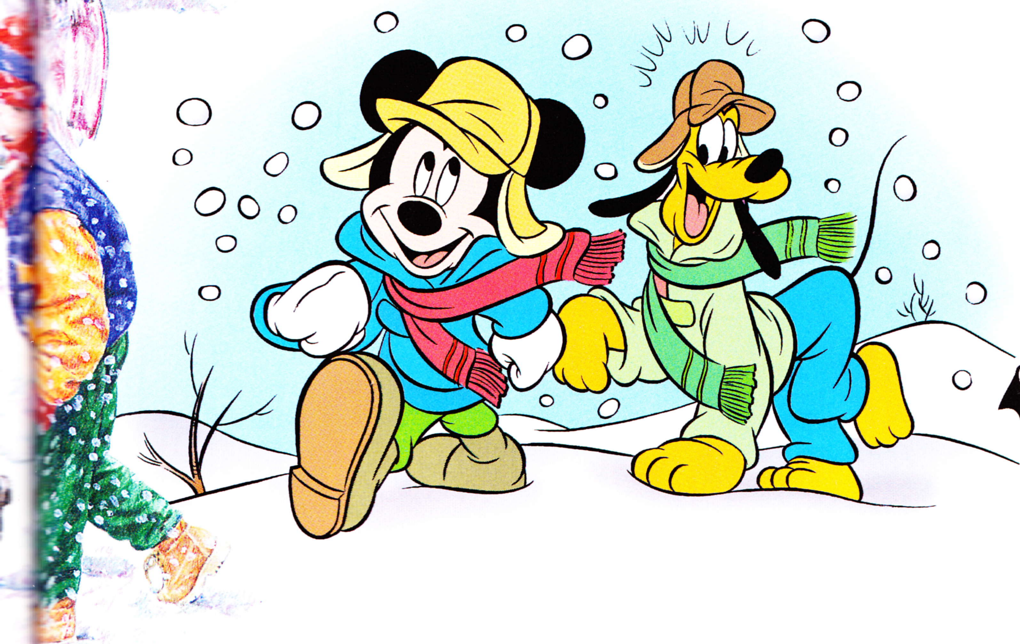

UN SIROP DULCE

Siropul de arțar se extrage din arțarul de zahăr. Seva acestui copac se recoltează și se fierbe până când se condensează, formând un sirop care se servește cu clătite sau pe pâine. Dacă verși sirop de arțar cald pe zăpadă obții o *maple taffy*, un fel de caramel.

Copii care fac *maple taffy*

DATE ULUITOARE

★ Iarna, unii oameni își umplu grădina cu apă, ca să înghețe și să se transforme în patinoar sau teren de hochei.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 40-41
PICTURI ȘI SCULPTURI: p. 16

Statele Unite

Statele Unite ale Americii includ un mare amestec de popoare, obiceiuri și tradiții, pentru că în ultimii 400 de ani s-au stabilit acolo foarte multe persoane provenind din diverse zone geografice. Astăzi, aproximativ trei sferturi dintre americani trăiesc în orașele mari și mici răspândite în toată țara.

Felinarele sunt tăiate în *dovleci din care s-a scos miezul*

SĂRBĂTOAREA RECUNOȘTINȚEI

În fiecare an, în ultima zi de joi din luna noiembrie, în Statele Unite se sărbătorește Ziua Recunoștinței, cu mese bogate, în jurul cărora se adună întreaga familie. Tradiția acestei sărbători a început în 1621, când unii dintre primii colonizatori englezi au sărbătorit prima recoltă.

DATE ULUITOARE

★ **La prima Sărbătoare a Recunoștinței, în 1621, felul principal nu a fost curcanul, ci anghila.**

★ **Patru americani din cinci vorbesc engleza. A doua limbă ca răspândire în Statele Unite este spaniola.**

Ziua Recunoștinței se sărbătorește în *aproape toate familiile americane, fie că provin din Italia, din Mexic, din Africa, din Marea Britanie sau din China*

Cu ocazia Zilei Recunoștinței, *familiile pun pe masă cea mai frumoasă veselă*

O familie reunită pentru cina din Ziua Recunoștinței

Din pulpa de *dovleac se fac prăjituri foarte bune*

Sosul de afine se potrivește *cu gustul cărnii de curcan*

Mirosul de curcan prăjit se *răspândește în toată casa*

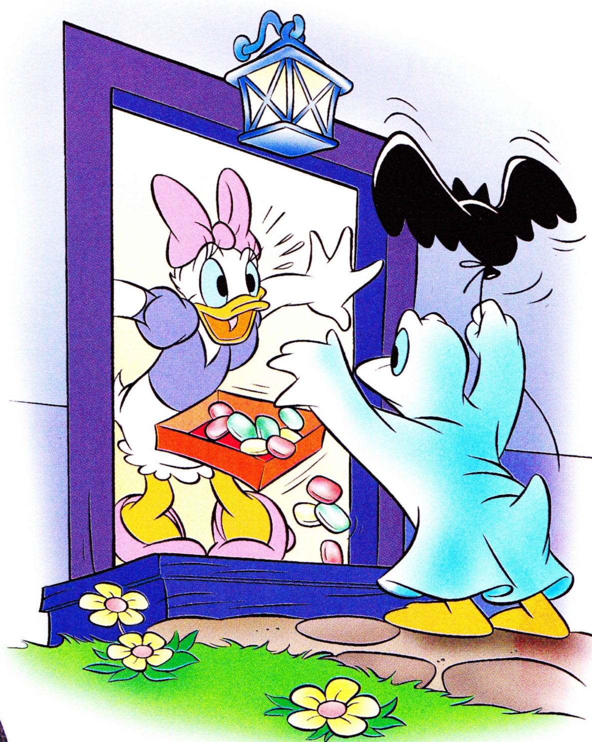

Copii mascați de Halloween

NE DAȚI ORI NU NE DAȚI?

Pe 31 octombrie este Halloween, o sărbătoare care provine din vremea în care se credea că în această zi fantomele revin pe Pământ. În noaptea de Halloween, copiii se deghizează cu costume înfricoșătoare și merg din casă în casă amenințând să joace feste dacă nu primesc dulciuri.

Spectatori la cinematograful Sony Imax din New York

EFECTE SPECIALE

În unele cinematografe din New York, filmele par reale. Spectatorii își pun ochelari speciali, cu ajutorul cărora imaginile par să iasă de pe ecran, spre ei.

Unii oameni călătoresc *mult pentru a se alătura familiilor lor*

MÂNDRI DE ȚARA LOR

Steagul american are 50 de stele, câte una pentru fiecare stat. Americanii consideră că steagul lor este simbolul uniunii. În școlile americane, în fiecare dimineață, înainte de începerea orelor, copiii se ridică și promit, cu mâna pe inimă, să fie fideli steagului și țării.

Copiii jură fidelitate steagului și promit să fie loiali țării lor.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 42-43
COMUNICAȚIILE: p. 45

America Centrală

America Centrală este numele dat țărilor care se află între America de Nord și America de Sud. Cea mai mare dintre acestea este Mexicul. La est de această zonă se află lunga înșiruire a frumoaselor insule din Marea Antilelor. Regiunea este populată de mai multe grupuri etnice și de popoare de rase diferite, precum cele asiatică, afro-caraibiană, *aruacho* și europeană.

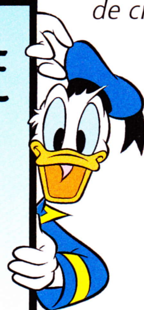

O Zi Deosebită

În fiecare an, pe 1 noiembrie, se sărbătorește Ziua Morților. Pentru mexicani, este o zi deosebită: familiile aprind lumânări pe mormintele rudelor dispărute. Chiar se crede că în acea noapte se întorc pe Pământ. Este o zi de sărbătoare, în care fiecare își amintește de cei dragi.

Comercianții vând flori, figurine *de hârtie, dulciuri și stegulețe care servesc la decorarea caselor și a mormintelor*

Copiii își scriu numele *pe dulciuri în formă de cranii*

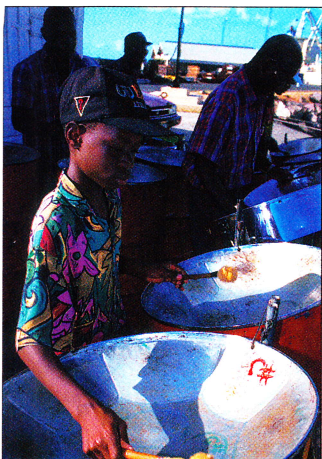
DATE ULUITOARE

★ **Ciudad de México este cel mai mare oraș din lume: acolo locuiesc mai mult de 20 de milioane oameni, și încă se extinde.**

Copiii mănâncă cranii *de ciocolată și alte dulciuri*

O vânzătoare vinde dulciuri și flori pentru Ziua Morților în Mexic.

Niște copii caraibieni bat în tobe de metal.

MUZICĂ LA CUTIE

În Trinidad și în alte insule din Marea Antilelor, oamenilor le place muzica gen *steel band*, grupuri de muzicanți care cântă la instrumente de percuție confecționate din cutii de metal. Până și copiii se amuză cântând la cutii vechi, transformate în instrumente muzicale. *Steel band* sunt populare printre turiștii care își petrec vacanțele în Marea Antilelor.

Stegulețe de hârtie *cu desene de fantome și spiriduși*

La această *sărbătoare, florile sunt la mare căutare, în special garoafele portocalii*

LA ȘCOALA DE GRĂDINĂRIT

În Cuba copiii învață să cultive diverse tipuri de plante și fac practică în grădinile speciale de lângă școli. Pe rând, fiecare se ocupă de săpat, plantat și cules. Unele plante cultivate de copii sunt apoi folosite la prepararea medicamentelor.

Copii cubanezi în grădina școlii lor

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ

ATLAS: pp. 44-45
DANS, TEATRU ȘI MUZICĂ: pp. 46-47

Sărbători și zile festive

Copiii din toată lumea așteaptă cu nerăbdare sărbătorile care au loc în diverse perioade ale anului. Unele dintre acestea sunt tipice pentru o anumită țară, de exemplu Ziua Morților în Mexic; altele, ca Revelionul, se sărbătoresc în foarte multe țări.

Multe sărbători, cum este Crăciunul pentru creștini sau sărbătoarea Diwali pentru hinduși, sunt religioase. Altele însă, ca sărbătoarea japoneză a cireșilor înfloriți sau sărbătoarea rusească a primei zăpezi, sunt legate de anotimpuri.

DANSURILE DE 1 MAI

În unele țări din nordul Europei, tinerii întâmpină primăvara dansând în jurul unui stâlp împodobit cu panglici și flori. Pentru această ocazie, se îmbracă în haine colorate, iar fetele își pun ghirlande de flori în păr. Apoi, o fată este aleasă regina lunii mai și conduce festivitățile.

Stâlpul în jurul căruia *dansează tinerii este de lemn și este tăiat dintr-un copac înalt și drept, de exemplu un brad*

Dansatorii flutură panglici *colorate care se împletesc în jurul stâlpului*

Se poartă haine în *culori vii, pentru a sărbători sosirea florilor de primăvară și a zilelor mai lungi și mai însorite*

Un muzicant cântă *la violoncel*

Zi de 1 Mai în Marea Britanie

Lampion în formă de stea

***La tarabe, se vând** măști în formă de lună sau de animale*

Sărbătoarea felinarelor în Vietnam

TORTURILE DE ANIVERSARE

În fiecare an, copiii sărbătoresc ziua în care s-au născut cu un tort în care se pun lumânări: câte una pentru fiecare an. Prietenii participă la petrecere și aduc cadouri.

Copiii suflă în lumânările de pe tortul de aniversare.

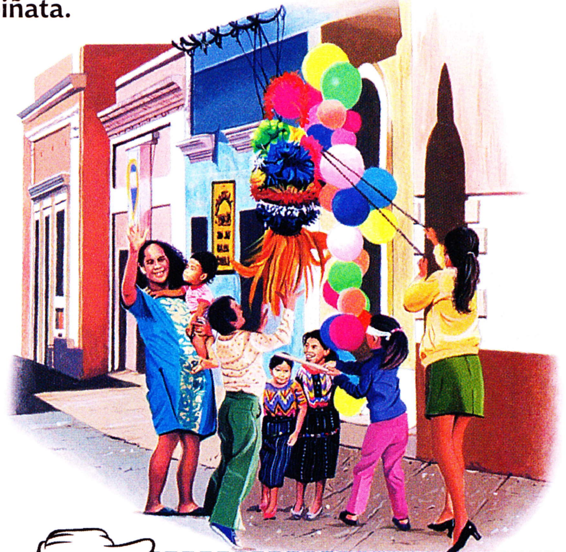
SĂRBĂTOAREA FELINARELOR

În fiecare toamnă, în zilele cu lună plină, copiii din diverse țări asiatice participă la Sărbătoarea Felinarelor: se adună și merg pe străzi purtând felinare aprinse. În timpul acestei sărbători, se pot cumpăra de la tarabe dulciuri speciale, în formă de lună.

SĂRBĂTOAREA PIÑATEI

La sărbătorile mexicane, copiii încearcă să rupă cu un băț o figurină de carton numită piñata. Pe rând, se leagă la ochi și încearcă să lovească piñata atârnată de o sfoară. Când aceasta se rupe, cade o ploaie de dulciuri.

O fetiță încearcă să rupă piñata.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ

PICTURI ȘI SCULPTURI: p. 29
CĂLĂTORI ȘI EXPLORATORI: pp. 40-41

America de Sud: munții

Lanțul muntos al Anzilor se întinde de-a lungul coastei occidentale a Americii de Sud, traversând Columbia, Ecuadorul, Peru, Bolivia și Chile. La munte, viața este grea: este obositor să respiri aerul încărcat de oxigen, și iarna este foarte frig. Pentru a se încălzi, oamenii poartă căciuli și haine groase de lână.

Femeile poartă un *dreptunghi de stofă,* ahuayo, *ca un șal, și îl folosesc pentru a duce încărcături grele*

Mărfurile sunt *întinse pe jos, în fața vânzătorilor*

Zi de târg în Anzi

PIEȚE LA COTE ÎNALTE

În Anzi, zilele de târg atrag vânzători și cumpărători din toate împrejurimile. De la ferme vin femei încărcate cu ovăz, cartofi, ceapă și alte legume. Pentru a ajunge la târg, unele dintre ele parcurg mai mulți kilometri pe jos, pe potecile de munte.

Copii stând la coadă să meargă la școală la San Ignacio (Peru)

ȘCOLI LA MUNTE

În multe școli din țările andine din America de Sud, orele se țin în limba spaniolă. Dar de multe ori profesorii le vorbesc copiilor în quechua sau aymara, două limbi ale populației amerindiene.

DATE ULUITOARE

★ Orașul La Paz, din Bolivia, este capitala situată la cea mai mare altitudine din lume, diferența față de nivelul mării fiind de 3 577 metri. La această altitudine aerul devine foarte rarefiat, turiștii veniți aici întâmpinând dificultăți de respirație.

CĂCIULI COLORATE

Oamenii care locuiesc în Anzi, la înălţime mare, trebuie să poarte haine groase; când este, într-adevăr, frig, mulţi poartă *lluchu*, o căciulă grea, tricotată, cu prelungiri pentru urechi, care îi apără împotriva vântului.

Culorile naturale obținute din plante dau motivele colorate caracteristice pentru *lluchu*.

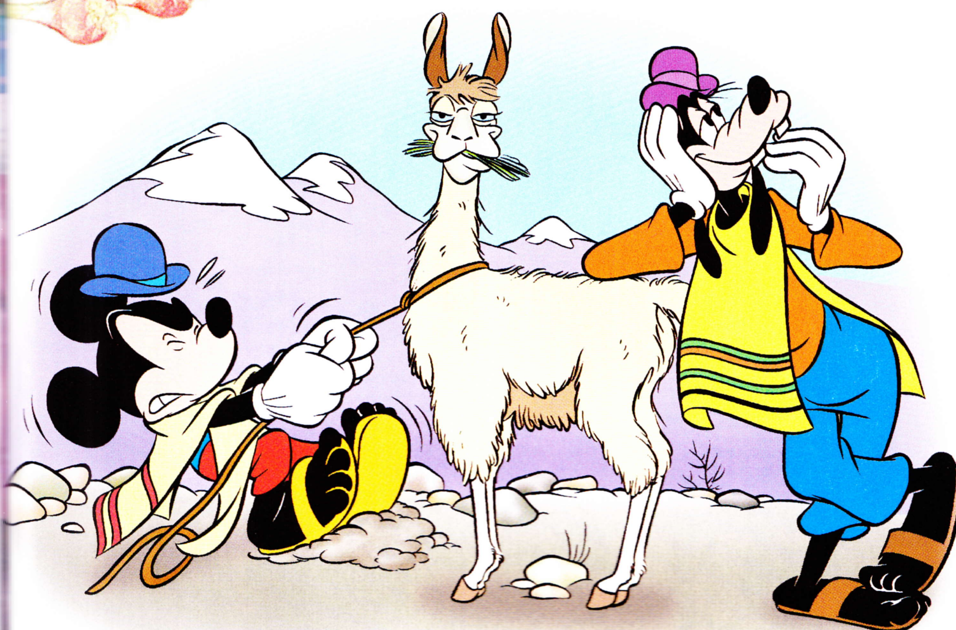
Pălăria este des *întâlnită la femeile care locuiesc în Alpi*

O familie quechua conduce lamele la târgul din Cusco (Peru)

CREȘTEREA LAMELOR

Lamele sunt animale care trăiesc în Alpi. Obișnuite să se miște pe munte, rareori greșesc pasul. Sunt înrudite cu cămilele și, la fel ca ele, sunt crescute pentru a transporta încărcături grele și sunt cunoscute pentru încăpățânarea lor. Copiii ajută la adunarea lamelor care pasc pe câmpuri.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 46-49
ISTORIA OMULUI: pp. 28-29

America de Sud: junglele şi câmpiile

Unele țări situate la est de Anzi au un climat cald-umed. Jungla, o pădure pluvială deasă, acoperă mare parte din suprafața Braziliei și a țărilor vecine din nord și unele zone din Peru, Bolivia și Paraguay. Mai la sud însă, sunt câmpii întinse, pampasuri, care acoperă mare parte din Paraguay, Argentina și Uruguay. Majoritatea locuitorilor trăiesc în marile orașe, precum Rio de Janeiro din Brazilia și Buenos Aires din Argentina.

SAMBA!

Punctul culminant al Carnavalului este parada școlilor de samba. Mii de dansatori se adună în grupuri sau „școli" pentru a dansa pe ritmul dezlănțuit de samba, înfruntându-se pentru un premiu.

Parada școlilor *de samba*

Lumea dansează pe *ritmuri de samba*

Camioane decorate, numite „care", *transportă dansatorii și muzicanții*

Unele costume reproduc păsări *fantastice sau aripi de fluturi*

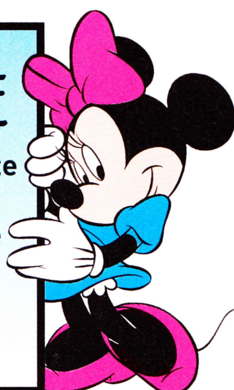
Parada de Carnaval din Rio de Janeiro (Brazilia)

ZILELE DE CARNAVAL

Copiii iubesc Carnavalul, o sărbătoare care marchează începutul postului creștin al Paștelui. Cel mai mare carnaval din lume se ține la Rio de Janeiro: mii de oameni îmbracă costume fanteziste și dansează toată ziua pe străzi.

DATE ULUITOARE

★ Brazilia acoperă jumătate din America de Sud, dar 4 brazilieni din 5 locuiesc pe o fâșie de pământ de 200 de kilometri.

La pescuit pe malurile fluviului Amazon (Brazilia)

***Costumele de carnaval,** foarte colorate, sunt de multe ori acoperite de pălării gigantice*

Pe malurile fluviului

Mulți locuitori ai Americii de Sud, precum tribul Yanomami din Brazilia, trăiesc încă în cătune, în mijlocul pădurii tropicale. Copiii se spală și înoată în râuri, dar trebuie să învețe să se ferească de crocodili, șerpi și piranha.

Gaucho sunt niște călăreți foarte buni.

Alpargatas, *încălțăminte de vară tradițională, folosită pentru călărie*

Gaucho

Unii locuitori din pampasurile argentiniene și uruguayene păzesc turme mari de animale: aceștia sunt *gauchos*, cowboy-i din această zonă. Tinerii învață repede să călărească și ajută adulții să adune turma.

CAUTĂ ȘI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 46-49
REPTILE ȘI AMFIBIENI: pp. 26-27

Oceania

Oceania include Australia, Noua Zeelandă și micile insule din Oceanul Pacific. Australia este o țară foarte mare. Primii săi locuitori, aborigenii, trăiesc aici de peste 40 000 de ani; primii europeni s-au stabilit acolo cu aproximativ 200 de ani în urmă. De atunci, mulți oameni au venit să locuiască în acest continent.

TRĂIND PE MARE

Marile orașe australiene, ca Sydney-ul, s-au dezvoltat de-a lungul coastelor, unde clima este mai răcoroasă decât în marea regiune deșertică din centrul țării, numită *Outback* (zona din interior).

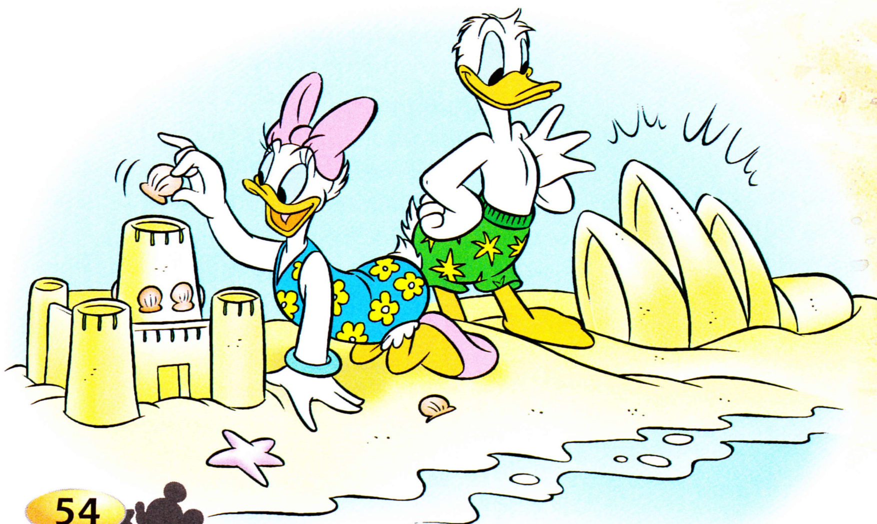
***Acoperișul Operei din** Sydney amintește de pânzele unui vapor*

***În Australia, majoritatea** populației provine din familii emigrate aici din țări europene precum Marea Britanie, Italia sau Grecia, sau asiatice, precum China și Vietnam*

Multor familii australiene le place viața în aer liber.

DATE ULUITOARE

★ Creșterea oilor este o resursă economică importantă a Noii Zeelande. În această țară sunt circa 50 de milioane de oi, de 16 ori mai multe decât numărul de locuitori.

Copiii aborigeni se joacă pe o trambulină elastică

COMUNITĂȚILE ABORIGENE

Mulți aborigeni trăiesc azi în marile orașe, dar există o organizație, Aboriginal Council, care contribuie la păstrarea limbii, a culturii și a tradițiilor acestui popor. Aborigenii încearcă prin orice metodă să mențină legăturile deosebite cu teritoriile lor.

VIAŢA POPULAŢIEI MAORI

Maori, originari din insulele Polineziei, din Oceanul Indian, au fost primii colonizatori care s-au stabilit în Noua Zeelandă, acum aproximativ 1 200 ani. Triburile Maori sunt ca nişte mari familii, în care bunicii învaţă copiii istoria poporului lor, în vechea limbă Maori.

Copiii învață istoria poporului Maori.

Harbor Bridge și Opera House *din Sydney sunt două monumente australiene celebre*

Windsurfingul este *un sport foarte răspândit pe plajele australiene*

Crema de protecție *solară este obligatorie sub soarele arzător*

Copii într-o excursie în munții din Noua Zeelandă

O ȚARĂ SLAB POPULATĂ

Noua Zeelandă este la fel de mare ca Marea Britanie, dar are doar 3 milioane de locuitori, dintre care trei sferturi locuiesc pe una dintre cele două insule principale. Multor neozeelandezi le place să facă excursii în minunatele păduri și în munții din țara lor. De multe ori, copiii mai mari pot petrece zile întregi afară, dormind în cort.

CAUTĂ ŞI DESCOPERĂ
ATLAS: pp. 50-53
ISTORIA OMULUI: pp. 36-37

Glosar de cuvinte-cheie

Budist: o persoană care respectă învățăturile lui Buddha, un lider religios care a trăit acum aproximativ 700 de ani.

Carnaval: o festivitate care include petrecere, dans și parade. Uneori, marchează începutul festivalului creștin al Postului, care ține până la Paște.

Creștin: o persoană care crede că Iisus Hristos este fiul lui Dumnezeu.

Climă: tipul de vreme obișnuit într-o regiune, pentru mai mult timp.

Comerciant: persoană care cumpără și vinde lucruri, de obicei într-o piață.

Continent: una dintre cele 7 mari mase în care este împărțită Terra. Cele 7 continente sunt: Asia, Australia, America de Nord, America de Sud, Europa, Africa și Antarctica.

Costum: stilul sau modul specific de a se îmbrăca al unui anumit popor. Multe țări au costume tradiționale sau istorice, care se poartă la festivaluri sau la evenimente importante.

Cutremur: o mișcare a pământului, cauzată de o eliberare bruscă de energie depozitată sub suprafața terestră.

Evreu: adept al religiei iudaice. Cartea sfântă a poporului evreu este Biblia iudaică. Creștinii o numesc Vechiul Testament.

Fabrică: o clădire sau un atelier cu mașini sau echipamente folosite pentru fabricarea sau producția de mărfuri.

Festival: o anumită zi sau anumite zile în care se sărbătorește un eveniment sau se marchează un moment important al anului.

Festivitate: o sărbătoare sau un eveniment special, organizat de obicei în aceeași perioadă în fiecare an.

Grup etnic: un grup de oameni care au aceeași limbă, tradiții și, de multe ori, aceeași religie.

Hindus: un adept al hinduismului, o religie bazată pe scrierile sacre din vechea Indie.

Limbă: felul în care oamenii folosesc cuvintele pentru a-și vorbi unul altuia sau pentru a scrie.

Maritim: legat de mare.

Muson: un vânt de vară care suflă dinspre Oceanul Indian în Asia de Sud-Est. Aduce ploi dese din mai până în septembrie.

Musulman: persoană care respectă Islamul, religie bazată pe cuvintele lui Dumnezeu transmise de profetul Mahomed.

Muzeu: clădire care adăpostește și expune articole de mare valoare și interes istoric.

Naționalitate: apartenența la o anumită națiune, ai cărei membri au, în general, aceeași limbă și aceeași istorie.

Nomad: persoană care hoinărește dintr-un loc în altul și nu are un domiciliu fix.

Oază: zonă din deșert în jurul unui puț sau al unui izvor. De obicei, aici plantele au suficientă apă pentru a se hrăni.

Obicei: un fel de comportament pe care un anumit grup de persoane îl are de mult timp.

Poluat: avariat sau murdărit de deșeuri, precum fum, vapori sau reziduuri.

Populație: numărul de persoane care locuiesc într-un anumit loc.

Rasă: un grup de persoane care au aceiași strămoși.

Recoltă: adunarea roadelor atunci când sunt coapte.

Religie: set de concepții care încearcă să explice toate lucrurile și, în general, acceptă că există o forță care controlează viața.

Sezonier: eveniment dintr-o anumită perioadă a anului, precum primăvara sau vara.

Stat: grup de persoane organizate ca o comunitate politică sub controlul unui guvern.

Strămoș: membru al familiei sau al rasei cuiva, care a trăit cu multe generații înainte.

Tămâie: substanță folosită la ceremoniile religioase, care, atunci când e arsă, are un miros dulceag.

Templu: clădire pentru adorație religioasă, considerată drept casa pământească a unui zeu sau a unei zeițe.

Tradiție: idee sau credință transmisă din tată în fiu timp de mai mulți ani.

Traducător: persoană care poate exprima ideile dintr-o limbă într-o altă limbă.

Trib: grup de persoane care au strămoși comuni și, de obicei, același conducător.

Trupă: grup de actori, dansatori sau cântăreți.

Țară: o regiune cu limite geografice exacte, în care oamenii vorbesc, în general, aceeași limbă și au aceleași tradiții.

